

Υλικό Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

Co-funded by the
Rights, Equality &
Citizenship Programme
of the European Union

CONVEY – «Αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης: Συμμετοχή των νέων στα σχολεία στη ψηφιακή εκπαίδευση σχετικά με τα στερεότυπα φύλου»

Ref. JUST/2015/RDAP/AG/SEXV/8572

Το παρόν έγγραφο δημιουργήθηκε με την οικονομική υποστήριξη του Προγράμματος Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια (REC) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το περιεχόμενό του αποτελεί αποκλειστική ευθύνη των εταίρων του προγράμματος CONVEY και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύει τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

HFC
"Hope
For
Children"

Palermo dal 1783
Maria Adelaide
Educandato Statale

ga
gender
alternatives

sexual violence centre cork

City of Westminster

**BULGARIAN
RED CROSS**

Regional council -
Plovdiv

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	5
Εισαγωγή στο πρόγραμμα CONVEY.....	5
Περιεχόμενο του εκπαιδευτικού πακέτου	5
Τομείς που καλύπτονται από το εκπαιδευτικό πακέτο για τους/τις εκπαιδευτικούς:.....	6
Πώς να χρησιμοποιήσετε το Εκπαιδευτικό Υλικό	6
Σημαντική σημείωση για τους/τις εκπαιδευτές/-ριες.....	6
Υλικά που απαιτούνται για το σεμινάριο:.....	6
Το διαδραστικό εργαλείο	7
Δομή των 5 ενοτήτων του σεμιναρίου και του Εκπαιδευτικού Υλικού για τους/τις εκπαιδευτικούς: ..	9
Στόχοι του Εκπαιδευτικού Υλικού για τους/τις εκπαιδευτικούς:.....	9
Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για τους/τις εκπαιδευτικούς.....	9
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΦΥΛΟΥ	10
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ: Κατανόηση του φύλου.....	11
1.2 Ορισμός των στερεοτύπων των φύλων.....	14
1.3 Κοινά Στερεότυπα Φύλου.....	14
1.4 Πώς μεταδίδονται τα στερεότυπα φύλου	15
1.5 Απεικόνιση των γυναικών στα ΜΜΕ	17
1.6 Παραδείγματα στερεοτύπων φύλου στα ψηφιακά μέσα.....	18
1.7 Επιπτώσεις των στερεοτύπων φύλου.....	19
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ.....	21
2.1 Ορισμός της σεξουαλικοποίησης	21
2.2 Ορισμός της αντικειμενικοποίησης.....	21
2.3 Μορφές σεξουαλικοποίησης.....	22
2.4 Μηνύματα που μεταδίδονται μέσω της σεξουαλικοποίησης	22
2.5 Πώς μεταδίδεται η σεξουαλικοποίηση	23
2.6 Παραδείγματα Σεξουαλικοποίησης:.....	25
2.7 Σεξουαλικοποίηση μέσω των ψηφιακών μέσων:.....	29
2.8 Επιπτώσεις της σεξουαλικοποίησης.....	30
2.9 Τρόποι αντιμετώπισης της σεξουαλικοποίησης στα ΜΜΕ	31
ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΒΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΦΥΛΟ	32
3.1 Ορισμός της βίας με βάση το φύλο:.....	32
3.2 Μορφές βίας λόγω φύλου στον ψηφιακό κόσμο	32

3.3 Συμβουλές ασφάλειας στο Διαδίκτυο	33
3.4 Διαφορετικές μορφές βίας λόγω φύλου	35
3.5 Αιτίες της βίας λόγω φύλου.....	36
3.6 Επιπτώσεις της βίας λόγω φύλου.....	37
3.7 Καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου	38
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ.....	39
4.1 Ορισμός της σεξουαλικής βίας	39
4.2 Ορισμός της σεξουαλικής παρενόχλησης	39
4.3 Μια ακριβής εικόνα της σεξουαλικής βίας και της παρενόχλησης	40
4.4 Μύθοι και παρερμηνείες σχετικά με το βιασμό	42
4.5 Επιπτώσεις των μύθων σχετικά με τον βιασμό	44
4.6 Ορισμοί της συναίνεσης:	44
4.7 Μύθοι και εσφαλμένες αντιλήψεις σχετικά με τη συναίνεση.....	45
4.8 Επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας	47
4.9 Καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας	48
ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΘΕΜΑΤΑ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ.....	49
5.1 Καθορισμός βασικών κανόνων.....	49
5.2 Αντιμετώπιση των αποκαλύψεων από τους/τις μαθητές/-ριες.....	49
5.3 Κατευθυντήριες Γραμμές για την Αντιμετώπιση της Αποκάλυψης Κακοποίησης Παιδιών από την Tusla (2018) - Οργανισμός Παιδιού και Οικογένειας της Ιρλανδίας:.....	50
5.4 Συμβουλές σε νέους που αντιμετωπίζουν αποκαλύψεις σεξουαλικής βίας:	50
Βιβλιογραφία	51

Εισαγωγή

Εισαγωγή στο πρόγραμμα CONVEY

Στόχος του προγράμματος CONVEY είναι να καταπολεμήσει τη σεξουαλική βία και την παρενόχληση μέσω της ψηφιακής εκπαίδευσης των νέων σχετικά με τα στερεότυπα φύλου και τη σεξουαλικότητα των γυναικών στα μέσα ενημέρωσης. Το επίκεντρο αυτής της εκπαίδευσης είναι να δείξει πώς η ανισότητα των φύλων τελικά οδηγεί στη βία με βάση το φύλο / έμφυλη βία.

Μέσω της ανάπτυξης ενός διαδικτυακού παιχνιδιού και της εφαρμογής ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για εκπαιδευτικούς και μαθητές/-ριες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση του σεβασμού των δικαιωμάτων των γυναικών και στην αλλαγή της συμπεριφοράς και στάσης των νέων που ενισχύουν τα στερεότυπα φύλου που τελικά οδηγούν στην ανισότητα των φύλων.

Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε από πέντε Ευρωπαϊούς εταίρους: Gender Alternatives Foundation (Βουλγαρία), “Hope for Children” CRC Policy Center (Κύπρος), Το Χαμόγελο του παιδιού (Ελλάδα), Sexual Violence Centre Cork (Ιρλανδία), και το Westminster City Council (Ηνωμένο Βασίλειο). Το διαδραστικό εργαλείο και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα δημιουργήθηκαν σε συνδυασμό με την ανατροφοδότηση από νέους ανθρώπους και εμπειρογνώμονες από κάθε μία από τις πέντε χώρες της ΕΕ. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» της ΓΔ Δικαιοσύνη και Καταναλωτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Περιεχόμενο του εκπαιδευτικού πακέτου

Το παρόν επιμορφωτικό υλικό περιέχει χρήσιμο υλικό για εκπαιδευτικούς για την υλοποίηση εργαστήριων ευαισθητοποίησης με μαθητές/-ριες και νέους/-ες σχετικά με τα στερεότυπα φύλου και τη σεξουαλική βία και παρενόχληση.

Τι περιέχει το εκπαιδευτικό υλικό;

- Ειδικές οδηγίες, κατευθυντήριες γραμμές και πρόσθετο υλικό δραστηριοτήτων για εκπαιδευτικούς για την εκπαίδευση νέων ηλικίας 14-18 ετών. Το εργαλείο είναι ευέλικτο και πρακτικό.
- Σχετικές πληροφορίες που πρέπει να καλύπτονται και να κατανοούνται από τους εκπαιδευτικούς.

Το υλικό είναι οργανωμένο σε 5 ενότητες οι οποίες περιλαμβάνουν:

1. Στερεότυπα φύλου
2. Η σεξουαλικοποίηση των νέων στα ψηφιακά μέσα
3. Βία με βάση το φύλο / έμφυλη βία
4. Σεξουαλική βία και παρενόχληση
5. Χειρισμός ευαίσθητων θεμάτων και αποκαλύψεων προσωπικών εμπειριών.

Το εκπαιδευτικό υλικό καλύπτει αρκετά θέματα σχετικά με την πρόληψη της σεξουαλικής βίας και της παρενόχλησης, τη βία με βάση το φύλο και τα στερεότυπα φύλου.

Τομείς που καλύπτονται από το εκπαιδευτικό πακέτο για τους/τις εκπαιδευτικούς:

- Τρόποι πρόληψης και καταπολέμησης της σεξουαλικής βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης, εστιάζοντας στα στερεότυπα φύλου, τους μύθους και τις προκαταλήψεις που μπορεί να οδηγήσουν σε τέτοια περιστατικά.
- Δημιουργία ενός εκπαιδευτικού προγράμματος ευαισθητοποίησης σχετικά με τα στερεότυπα φύλου και τη σεξουαλικοποίηση στα ψηφιακά μέσα, καθώς και τρόπους προσδιορισμού, πρόληψης και καταπολέμησης της σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης.
- Η χρήση του διαδραστικού εργαλείου CONVEY από τους/τις νέους/-ες για να αυξήσουν την ευαισθητοποίησή τους σχετικά με αυτά τα φαινόμενα, τα στερεότυπα φύλου και τη σεξουαλικοποίηση των γυναικών και, ως εκ τούτου, να αυξήσουν το ψηφιακό αλφαριθμητισμό τους.
- Μαρτυρίες σε μορφή βίντεο από άτομα που έχουν υποστεί σεξουαλική βία, παρενόχληση και βία με βάση το φύλο.
- Μέτρα που πρέπει να ληφθούν όταν άτομο βιώνει ή είναι μάρτυρας πιθανής σεξουαλικής βίας / παρενόχλησης, επικίνδυνης συμπεριφοράς και συμπεριφορών που σχετίζονται με τα στερεότυπα φύλου, το σεξισμό και την απόδοση ευθυνών στο θύμα.
- Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον χειρισμό αποκάλυψης σεξουαλικής βίας από νεαρά άτομα.

Σε κάθε θεματική ενότητα, το Εκπαιδευτικό Υλικό προσφέρει μια εννοιολογική εισαγωγή σχετικά με κάθε ενότητα, τον ορισμό των κύριων σχετικών θεμάτων και στοιχείων, καθώς και τις δραστηριότητες που πρέπει να υλοποιηθούν με τους/τις εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Πώς να χρησιμοποιήσετε το Εκπαιδευτικό Υλικό

Το εκπαιδευτικό υλικό είναι περιεκτικό όσον αφορά το υλικό, τις πληροφορίες και τα βοηθήματα. Δεν υπάρχουν οδηγίες για το πώς θα παραδοθεί το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς αυτό ποικίλει ανάλογα με τις μεθόδους και την εμπειρία του/της εκπαιδευτή/-ριας καθώς και τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε σεμινάριο.

Σημαντική σημείωση για τους/τις εκπαιδευτές/-ριες

Οι νόμοι και οι διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένου του ορίου ηλικίας συναίνεσης και των διαδικασιών αναφοράς σχετικά με την κακοποίηση παιδιών, διαφέρουν από χώρα σε χώρα και υπόκεινται σε συχνές αλλαγές. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευτές/-ριες να εξοικειωθούν με αυτές τις πληροφορίες και να τις προωθήσουν στους/στις εκπαιδευόμενους.

Υλικά που απαιτούνται για το σεμινάριο:

1. Χώρος και υλικοτεχνική υποδομή:

1. Ένα μεγάλο δωμάτιο όπου τα τραπέζια και οι καρέκλες μπορούν να απομακρυνθούν για την διεξαγωγή των δραστηριοτήτων.
2. Πρόσβαση στο Internet για τη λήψη του παιχνιδιού CONVEY και την πρόσβαση σε συνδέσμους για τις δραστηριότητες π.χ. <http://www.wordle.net/> για τη δραστηριότητα 2.6.
3. Φορητούς υπολογιστές / κινητά τηλέφωνα για να παίξετε το παιχνίδι.

4. Προβολέας για την προβολή βίντεο από το YouTube που περιλαμβάνονται στο εκπαιδευτικό υλικό
5. Πίνακας / μαυροπίνακας
6. Flip Chart / Μεγάλα φύλλα χαρτιού

II. Υλικά για τις δραστηριότητες:

Στις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο «πilotικό πρόγραμμα – εργαστήρια για νέους» σε κάθε δραστηριότητα περιγράφεται ποια υλικά θα χρειαστείτε.

Το διαδραστικό εργαλείο

Εκτός από το υλικό που περιλαμβάνεται στο εκπαιδευτικό υλικό, το online παιχνίδι προσομοίωσης που αναπτύχθηκε από το πρόγραμμα "CONVEY" θα χρησιμοποιηθεί για την περαιτέρω υποστήριξη της διάδοσης των παραπάνω θεμάτων. Το διαδικτυακό παιχνίδι προσομοίωσης περιλαμβάνει τέσσερις διαδραστικές ιστορίες που αντικατοπτρίζουν διαφορετικές πτυχές της βίας με βάση το φύλο. Αυτά τα θέματα περιλαμβάνουν: κακοποίηση παιδιών, βιασμός, ενδοοικογενειακή βία και εκδικητική πορνογραφία. Στο παιχνίδι, οι μαθητές/-ριες θα αναλάβουν το ρόλο ενός ντετέκτιβ που πρέπει να ερευνήσει και τελικά να αποκαλύψει ένα έγκλημα που σχετίζεται με τη βία με βάση το φύλο. Οι μαθητές/-ριες θα μπορούν να παίρνουν εκτελεστικές αποφάσεις μέσα στο παιχνίδι επιλέγοντας διαφορετικά πλαίσια διαλόγου και επιλέγοντας διαφορετικές ενέργειες που επιτρέπουν ένα επίπεδο αυτονομίας.

Στόχος αυτού του διαδικτυακού παιχνιδιού προσομοίωσης είναι πρώτα απ' όλα να υποστηρίξει την εκμάθηση σύνθετων θεμάτων που σχετίζονται με τη βία με βάση το φύλο, μέσω της παρουσίασης πραγματικών σεναρίων. Δεύτερον, το παιχνίδι ενθαρρύνει την αλλαγή της στάσης και συμπεριφοράς μεταξύ των νέων μέσω της αποτελεσματικής επικοινωνίας των εννοιών και των μηνυμάτων που περιέχονται στις ιστορίες.

Το παιχνίδι έχει ένα ισχυρό συμμετοχικό χαρακτήρα, καθώς οι νέοι συμμετείχαν ενεργά στην ανάπτυξη του παιχνιδιού, προσφέροντας ανατροφοδότηση σχετικά με τη χρήση του παιχνιδιού και των ιστοριών του μέσω των ομότιμων ομάδων συμβούλων (peer consultant groups). Ομάδες συμβούλων εμπειρογνομόνων, που αποτελούνται από άτομα που έχουν υποστεί βία λόγω φύλου, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς, βοήθησαν επίσης στην ανάπτυξη του παιχνιδιού, ιδίως σε σχέση με το εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Τόσο οι συμβουλευτικές ομάδες όσο και οι ομάδες εμπειρογνομόνων πραγματοποιήθηκαν και στις πέντε Ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Περιλήψεις των τεσσάρων ιστοριών περιλαμβάνονται παρακάτω.

(Αυτές οι περιλήψεις δεν πρέπει να αποκαλύπτονται στους/στις μαθητές/-ριες πριν να παίξουν το παιχνίδι).

Ιστορία 1: Παρουσιάζει ένα σενάριο στο οποίο οι μαθητές/-ριες πρέπει να ενεργούν ως αστυνομικοί ερευνητές για ένα κορίτσι, την Μαρία, που αγνοείται από το σχολείο της. Ενεργώντας ως αστυνομικοί ερευνητές στο παιχνίδι, οι μαθητές/-ριες πρέπει να αναζητήσουν το περιβάλλον και να ρωτήσουν καθηγητές/-ριες και συμμαθητές/-ριες της Μαρίας για να βρουν στοιχεία. Την Μαρία στην πραγματικότητα την είχε προσεγγίσει ένας καθηγητής που προσφέρθηκε να την πάει στο σπίτι από το σχολείο, αφού είδε ότι ήταν θύμα εκφοβισμού. Παίρνει τη Μαρία στο σπίτι του πρώτα για να της δανείσει το αντίγραφο του βιβλίου "Δεκατρείς Λόγοι Γιατί". Στη συνέχεια παρενοχλεί τη

Μαρία στο αυτοκίνητό του ενώ σταθμεύει έξω από το σπίτι του. Η Μαρία δραπετεύει και αργότερα βρίσκεται κρυμμένη σε μια καλύβα στο δάσος. Η ιστορία ασχολείται με ζητήματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και στερεότυπων φύλου, καθώς οι συμμαθητές/ριές της συχνά την παρενοχλούν και κοροϊδεύουν για την «αγορίστικη» εμφάνισή της (δηλαδή την εκφοβίζουν επειδή δεν συμμορφώνεται με τα παραδοσιακά πρότυπα για το πώς τα κορίτσια πρέπει να ντύνονται). Η ιστορία αναφέρεται επίσης σε πτυχές της σεξουαλικής παρενόχλησης μέσω ενός ειδησεογραφικού άρθρου από την εφημερίδα Guardian το οποίο διηγείται την ιστορία μιας φοιτήτριας πανεπιστημίου, η οποία έρχεται αντιμέτωπη με ένα καθηγητή, η συμπεριφορά του οποίου ισοδυναμεί με σεξουαλική παρενόχληση. Το άρθρο ασχολείται επίσης με το πώς τα παιδιά συχνά κακοποιούνται από άτομα που γνωρίζουν και εμπιστεύονται.

Ιστορία 2: Παρουσιάζει την ιστορία της Κατερίνας, η οποία δέχτηκε σεξουαλική επίθεση κατά τη διάρκεια μιας νύχτας όταν βρισκόταν σε διακοπές στη Μάλτα με τους φίλους της. Οι μαθητές/-ριες πρέπει να ενεργήσουν ως ερευνητές στην υπόθεση και να ανακρίνουν τους φίλους της Κατερίνας, το προσωπικό προσωπικού του κέντρου διασκέδασης και έναν οδηγό ταξί. Η Κατερίνα δέχτηκε σεξουαλική επίθεση από ένα γνωστό της που συνάντησε στο κλαμπ. Αυτός εκμεταλλεύτηκε το γεγονός ότι ήταν μεθυσμένη και την έβαλε σε ένα ταξί καθώς αυτή δεν μπορούσε να σταθεί στα πόδια της. Την πήγε σε μια παραλία όπου της επιτέθηκε σεξουαλικά, ενώ ήταν λιπόθυμη. Ο δράστης πίστευε ότι είχε το δικαίωμα καθώς είχαν φλερτάρει και φιληθεί νωρίτερα τη νύχτα. Ρίχνει επίσης την ευθύνη στην Κατερίνα, επικρίνοντας την για το γεγονός ότι ήταν τόσο μεθυσμένη. Αυτή η ιστορία ασχολείται με ζητήματα συναίνεσης και χρήσης αλκοόλ αποδεικνύοντας ότι εάν ένα άτομο δεν έχει τη φυσική ικανότητα να συναινέσει, τότε είναι βιασμός. Ασχολείται επίσης με ζητήματα ενοχοποίησης του θύματος και των δικαιωμάτων του. Αυτή η ιστορία περιλαμβάνει επίσης στατιστικά στοιχεία σχετικά με την συχνότητα της σεξουαλικής βίας μεταξύ της κοινότητας των ΛΟΑΤΚΙ. Η ιστορία αναφέρει επίσης το γεγονός ότι οι περισσότερες σεξουαλικές επιθέσεις διαπράττονται από κάποιο άτομο που γνωρίζουμε.

Ιστορία 3: Οι μαθητές/-ριες πρέπει να ενεργήσουν ως ερευνητές σε μια περίπτωση ενδοοικογενειακής βίας. Οι μαθητές/-ριες πρέπει να ανακρίνουν τη νοσηλεύτρια στο νοσοκομείο όπου εισήχθη το θύμα. Πρέπει επίσης να ανακρίνουν τους συναδέλφους της δουλειάς του συζύγου και τον υπάλληλο στο τοπικό κατάστημα. Είναι σαφές ότι από έξω φαίνεται ότι είναι μια κανονική οικογένεια με λίγα προβλήματα. Η ιστορία αναδεικνύει το γεγονός ότι μερικές φορές είναι δύσκολο να γνωρίζουμε ότι υπάρχει ενδοοικογενειακή βία ή το τι συμβαίνει πίσω από κλειστές πόρτες. Η ιστορία πραγματεύεται με ποιο τρόπο τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας συχνά κατηγορούν τον εαυτό τους. Η ιστορία τονίζει επίσης ότι κανείς δεν πρέπει ποτέ να δικαιολογεί τη χρήση βίας εναντίον του/της συντρόφου του/της. Αυτή η ιστορία περιέχει επίσης πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία σχετικά με την εμπορία και εκμετάλλευση προσώπων.

Ιστορία 4: Παρουσιάζει το έγκλημα της εκδικητικής πορνογραφίας. Ένα αγόρι έχει διανείμει στο σχολείο μια προσωπική φωτογραφία ενός κοριτσιού που ονομάζεται Σεσίλια. Η Σεσίλια γνώρισε αυτό το αγόρι από το διαδίκτυο και του έστειλε τη συγκεκριμένη φωτογραφία. Ο δράστης είναι δύσκολο να εντοπιστεί καθώς χρησιμοποιεί ένα ψεύτικο προφίλ. Οι μαθητές/-ριες πρέπει να ενεργήσουν ως ερευνητές για την υπόθεση και θα πρέπει να διαβάσουν παλιές συνομιλίες στο διαδίκτυο για να ανακαλύψουν ποιος έστειλε τη φωτογραφία. Οι μαθητές/ριες θα έχουν τρεις ευκαιρίες να μαντέψουν ποιος είναι ο δράστης, με βάση τα γραπτά μηνύματα, τον χρόνο και τον

τρόπο γραφής τους. Αυτή η ιστορία περιέχει επίσης πολλές πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία σχετικά με την εκδικητική πορνογραφία.

Το εγχειρίδιο «πιλοτικό πρόγραμμα – εργαστήρια για νέους» περιέχει συγκεκριμένες οδηγίες για το πότε πρέπει οι διαφορετικές ιστορίες να χρησιμοποιηθούν με τους/τις μαθητές/-ιρες σε συνδυασμό με συγκεκριμένες δραστηριότητες που ενισχύουν το υλικό που μεταδίδεται μέσα από τις ιστορίες των παιχνιδιών.

Δομή των 5 ενότητων του σεμιναρίου και του Εκπαιδευτικού Υλικού για τους/τις εκπαιδευτικούς:

- ❖ Ενότητα 1. Στερεότυπα φύλου
- ❖ Ενότητα 2. Η σεξουαλικοποίηση των νέων στα ψηφιακά μέσα
- ❖ Ενότητα 3. Βία με βάση το φύλο
- ❖ Ενότητα 4. Σεξουαλική βία και παρενόχληση
- ❖ Ενότητα 5. Θέματα ευαισθησίας και χειρισμός της αποκάλυψης

Στόχοι του Εκπαιδευτικού Υλικού για τους/τις εκπαιδευτικούς:

- Διδασκαλία των νέων σχετικά με τις επιπτώσεις των στερεοτύπων φύλου στη δημιουργία ανισότητας μεταξύ των φύλων και πώς αυτό συνδέεται με τη βία με βάση το φύλο
- Παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο γίνεται η σεξουαλικοποίηση των νέων γυναικών και κοριτσιών στα ψηφιακά μέσα και οι επιπτώσεις στην ανάπτυξη της σεξουαλικότητας και της ταυτότητάς τους
- Καταγραφή των διαφόρων τύπων βίας λόγω φύλου και των ποικίλων μορφών κακοποίησης
- Η απεικόνιση μιας ακριβέστερης εικόνας της σεξουαλικής βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης, ώστε να αναγνωρίζεται ευκολότερα όταν εμφανίζεται και να διαλυθούν οι μύθοι σχετικά με τους βιασμούς.
- Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των νέων σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των αποκάλυψεων της σεξουαλικής βίας και τι πρέπει να κάνει κάποιος/α όταν είναι μάρτυρας της βίας ή όταν τη βιώνει ο/η ίδιος/α.
- Εκμάθηση τρόπων καταπολέμησης της σεξουαλικής βίας μέσω της εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με αυτά τα θέματα.

Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για τους/τις εκπαιδευτικούς

Πώς να προσεγγίσετε αυτά τα ευαίσθητα θέματα με ένα κοινό απαρτιζόμενο από νέους:

- Παρουσιάστε το θέμα / θέματα που είναι ανοιχτά για ερωτήσεις και σχόλια.
- Χρησιμοποιήστε παραδείγματα.
- Γνωρίστε το ακροατήριό σας και τι τους αρέσει όσον αφορά τη μουσική, τις ταινίες, τα παιχνίδια, ώστε να μπορείτε να αναφέρεστε σε αυτά κατά την παρουσίασή σας.
- Ποτέ μην υποθέτετε (π.χ. ότι τους ενδιαφέρει ή όχι), ζητήστε πάντα να ακούσετε την γνώμη και τις απόψεις τους.
- Δημιουργήστε ένα χώρο επικοινωνίας των σκέψεων, συναισθημάτων και μάθησης από ομότιμους.
- Κλείστε κάθε συνεδρία με μια περίληψη και τελικές σκέψεις.

- Ο παρακάτω κατάλογος περιέχει τα δέκα σημαντικότερα λάθη των εκπαιδευτών (McCrorry, 2011):
 10. Όταν υποθέτετε ότι οι μαθητές/ριες ενδιαφέρονται περισσότερο για το θέμα από ότι για εσάς ως άτομο.
 9. Όταν προσβάλλετε ή ντροπιάζετε το κοινό με οπουδήποτε τρόπο.
 8. Όταν προσπαθείτε να το παίξετε χαλαροί.
 7. Όταν προσπαθείτε να κάνετε πολλά πράγματα.
 6. Όταν το σεμινάριο δεν είναι αρκετά διαδραστικό.
 5. Όταν η παρουσίαση πλήττει τον ενθουσιασμό.
 4. Αποτυχία στο να κρατήσετε το ενδιαφέρον του κοινού.
 3. Όταν ξεχνάτε ότι είστε εφοδιασμένοι με γνώση.
 2. Όταν αφήνετε τους φόβους σας να φανούν.
 1. Όταν αγνοείτε την πραγματικότητα ότι «η προσοχή είναι βασιλιάς».

Ακολουθήστε τον παρακάτω σύνδεσμο για να βρείτε πιο λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα παραπάνω σημεία.

McCrorry (2011). *Top ten mistakes made by researchers when presenting to young people*. Learn differently ltd. <http://learn-differently.com/>

<http://learn-differently.com/files/2011/08/top-ten-mistakes-article-2011.pdf>

Εξοικείωση των εκπαιδευτικών με δραστηριότητες που περιγράφονται στο Πιλοτικό

Πρόγραμμα:

Κατά την ολοκλήρωση καθεμίας από τις 5 ενότητες με τους/τις εκπαιδευτικούς, επιλέξτε τουλάχιστον μία από τις δραστηριότητες του πιλοτικού προγράμματος για τους/τις μαθητές/ριες που σχετίζονται με κάθε ενότητα και εξηγήστε τη μεθοδολογία ή, αν το επιτρέπει ο χρόνος, ολοκληρώστε τη δραστηριότητα με τους/τις εκπαιδευτικούς, ώστε να μπορούν να μάθουν πώς θα παραδίδουν τη συγκεκριμένη δραστηριότητα στους/στις μαθητές/-ριές τους κατά τη διάρκεια των μαθητικών εργαστηρίων.

Πριν ξεκινήσετε την Ενότητα 1, ολοκληρώστε μια από τις εισαγωγικές δραστηριότητες που περιγράφονται στο Πιλοτικό Πρόγραμμα για να επιτρέψετε στους/στις συμμετέχοντες/ουσες να γνωριστούν:

- ❖ 1.1 - Γνωριμία μεταξύ των συμμετεχόντων (1)
- ❖ 1.2 - Γνωριμία μεταξύ των συμμετεχόντων (2)
- ❖ 1.3 - Συνέντευξη

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΦΥΛΟΥ

Στόχοι μάθησης:

- ✓ Η κατανόηση των διαφορών μεταξύ κοινωνικού φύλου και βιολογικού φύλου.

- ✓ Η κατανόηση του κοινωνικού φύλου ως κοινωνικό κατασκεύασμα.
- ✓ Τα στερεότυπα των φύλων δεν είναι πραγματικές αναπαραστάσεις των ανδρικών και γυναικείων χαρακτηριστικών, αλλά αποτελούν γενικεύσεις φτιαγμένες από την κοινωνία.
- ✓ Η αναγνώριση των στερεοτύπων και των προσδοκιών των φύλων που αντιμετωπίζουν στην καθημερινή τους ζωή και πώς μπορούν να τα αντιμετωπίσουν.
- ✓ Ο αντίκτυπος των στερεοτύπων των φύλων και η συμβολή τους στην ανισότητα των φύλων και στην ανισότητα της ιεραρχίας εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- ✓ Τα παιδιά δεν υποχρεούνται να εντάσσονται σε αυτούς τους αυστηρούς κανόνες για το φύλο. Έχουν το δικαίωμα να διερευνούν ελεύθερα την ταυτότητα του φύλου τους χωρίς να υπόκεινται σε διακρίσεις όταν δεν συμμορφώνονται με αυστηρούς κανόνες για το φύλο.

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ: Κατανόηση του φύλου

Προτεινόμενη δραστηριότητα που πρέπει να γίνει με τους/τους εκπαιδευτικούς

Προτού εισαγάγετε τους παρακάτω ορισμούς του βιολογικού και κοινωνικού φύλου, ζητήστε από τους/τις εκπαιδευτικούς να δώσουν τους ορισμούς ή τις αντιλήψεις τους για το «Βιολογικό φύλο» και να συγκεντρώσουν τις απαντήσεις τους σε ένα flipchart. Προσπαθήστε να βρείτε ένα κοινό ορισμό με τον οποίο να συμφωνεί όλη η ομάδα. Ακολουθήστε την ίδια διαδικασία για το «Κοινωνικό φύλο». Μόλις εξετάσετε την κατανόηση των δύο ορισμών, εισαγάγετε τους παρακάτω ορισμούς.

Η διαφορά μεταξύ βιολογικού και κοινωνικού φύλου

«Το βιολογικό φύλο αναφέρεται σε εκ γενετής διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, συμπεριλαμβανομένων τόσο των πρωτογενών χαρακτηριστικών φύλου (αναπαραγωγικό σύστημα) όσο και των δευτερευόντων χαρακτηριστικών όπως το ύψος και η μυϊκή δύναμη.

Το κοινωνικό φύλο είναι ένας όρος που αναφέρεται σε κοινωνικές ή πολιτιστικές διαφορές που συνδέονται με το αν ένα άτομο είναι άνδρας ή γυναίκα» (Little & Little, 2013).

Το βιολογικό φύλο συχνά θεωρείται αμετάβλητο, ενώ το κοινωνικό φύλο είναι ένα κοινωνικό κατασκεύασμα και εξαρτάται από τις μεταβαλλόμενες αξίες της κάθε κοινωνίας ή πολιτισμού.

Ορισμός του Κοινωνικού φύλου

«Το κοινωνικό φύλο αναφέρεται στα κοινωνικά χαρακτηριστικά και ευκαιρίες που συνδέονται με το αν ένα άτομο είναι γυναίκα ή άνδρας και στις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, κοριτσιών και αγοριών, καθώς και στις σχέσεις μεταξύ των γυναικών και μεταξύ των ανδρών. Αυτά τα χαρακτηριστικά, οι ευκαιρίες και οι σχέσεις είναι κοινωνικά κατασκευάσματα και μαθαίνονται μέσα από την κοινωνικοποίηση. Είναι συγκεκριμένα στο πλαίσιο και το χρόνο και είναι μεταβλητά. Το

κοινωνικό φύλο καθορίζει τι αναμένεται, επιτρέπεται και εκτιμάται σε μια γυναίκα ή έναν άνδρα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Στις περισσότερες κοινωνίες υπάρχουν διαφορές και ανισότητες μεταξύ γυναικών και ανδρών όσον αφορά τις αρμοδιότητες που τους ανατίθενται, τις δραστηριότητες που αναλαμβάνονται, την πρόσβαση και τον έλεγχο των πόρων, καθώς και στις ευκαιρίες λήψης αποφάσεων. Το κοινωνικό φύλο είναι μέρος του ευρύτερου κοινωνικό-πολιτιστικού πλαισίου "(UN Women, 2001).

Πως μαθαίνουμε το κοινωνικό φύλο;

Οι Little & Little (2013) εξηγούν ότι τα παιδιά μαθαίνουν από νεαρή ηλικία ότι υπάρχουν διαφορετικές προσδοκίες για τα κορίτσια και τα αγόρια στην κοινωνία από την άποψη του τρόπου με τον οποίο πρέπει να συμπεριφέρονται και των αναμενόμενων ρόλων και ευθυνών τους. Αυτές οι προσδοκίες διδάσκονται μέσω μιας διαδικασίας κοινωνικοποίησης. Αυτές οι κοινωνικές προσδοκίες βασίζονται σε κοινωνικές πεποιθήσεις, συμπεριφορές και αξίες.

Οι Little & Little (2013) περιγράφουν τέσσερις κύριες πηγές κοινωνικοποίησης: την οικογένεια, την εκπαίδευση, τις ομάδες ομότιμων και τα ΜΜΕ. Κάθε μία από αυτές τις πηγές ενισχύει τις κατάλληλες για το φύλο συμπεριφορές που αποδίδονται σε άνδρες και γυναίκες. Οι Little & Little (2013) μιλούν για το πώς τα αγόρια συχνά ενθαρρύνονται να είναι επιθετικά και ανταγωνιστικά, ενώ τα κορίτσια συχνά ενθαρρύνονται να είναι παθητικά και υπάκουα. Οι Little & Little (2013) δηλώνουν επίσης ότι «όταν τα παιδιά δεν συμμορφώνονται με τον κατάλληλο ρόλο φύλου, μπορεί να αντιμετωπίσουν αρνητικές κυρώσεις όπως η κριτική ή η περιθωριοποίηση από τους συνομηλίκους τους». Αυτή η διαφορά στις προσδοκίες για κάθε φύλο τελικά έχει ως αποτέλεσμα τα αγόρια να αποκτούν ορισμένα προνόμια, ενώ τα κορίτσια να έχουν ορισμένους περιορισμούς.

Τα αγόρια τείνουν να έχουν μεγαλύτερη ανεξαρτησία και ελευθερία, ενώ τα κορίτσια περιορίζονται στο τι μπορούν να φορούν και πού μπορούν να πάνε. Συχνά τους ανατίθενται διαφορετικές δουλειές στο σπίτι, με τα κορίτσια να τους ανατίθενται περισσότερα οικιακά καθήκοντα, όπως το μαγείρεμα και ο καθαρισμός του σπιτιού, ενώ στα αγόρια τους ανατίθενται εργασίες που απαιτούν περισσότερη σωματική δύναμη, όπως οι επισκευές του σπιτιού. Αυτή η διαφοροποίηση συνεχίζεται στο σχολείο, καθώς τα κορίτσια ενθαρρύνονται να ασχοληθούν με θέματα όπως η Οικιακή Οικονομία και η Τέχνη, ενώ τα αγόρια ενθαρρύνονται πιο συχνά στη ξυλουργική, τα πρακτικά μαθήματα και τα μαθηματικά (Little & Little, 2013). Αυτό μπορεί να επηρεάσει την επιλογή καριέρας των κοριτσιών και αγοριών ή τις ακαδημαϊκές σπουδές στο πανεπιστήμιο, με τα αγόρια να ωθούνται προς τη φυσική, τις επιχειρήσεις και τα μαθηματικά, ενώ τα κορίτσια κατευθύνονται προς τις ανθρωπιστικές επιστήμες ή τους ρόλους παροχής φροντίδας, όπως η νοσηλευτική, η εκπαίδευση και η κοινωνική εργασία. Τα στοιχεία της Κεντρικής Στατιστικής Υπηρεσίας (CSO, 2018) δείχνουν ότι οι γυναίκες απόφοιτοι ήταν πιο πιθανό να εργάζονται σε τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και της κοινωνικής εργασίας, ενώ οι άνδρες ήταν πιο πιθανό να εργάζονται σε επιστημονικούς, τεχνικούς, χρηματοοικονομικούς τομείς ή τομείς σχετικούς με την ενημέρωση. Στατιστικά στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016) έδειξαν ότι οι άνδρες κερδίζουν 13,9% περισσότερο από τις γυναίκες στην Ιρλανδία. Το μέσο μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων για την Ε.Ε. είναι 16,7% από το 2014.

Χρήσιμο βίντεο στο YouTube:

Βίντεο σχετικά με το πώς τα στερεότυπα φύλου μπορούν να διαμορφώσουν τις εκπαιδευτικές επιλογές και σταδιοδρομίες (European Institute for Gender Equality, 2017, August 17). (1:23 λεπτά) <https://www.youtube.com/watch?v=nrZ21nD9I-0>

Μια καναδική έρευνα που διεξήχθη από τους Horne et al., (2017) διαπίστωσε ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να κάνουν τις περισσότερες οικιακές εργασίες σε όλα τα στάδια της ζωής τους (από την εφηβεία μέχρι τη μέση ηλικία) ανεξάρτητα από το πόσες ώρες ξοδεύουν σε αμειβόμενη εργασία εκτός του σπιτιού ή το πόσο κερδίζουν.

Αυτό προκύπτει από τα αριθμητικά στοιχεία στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα οποία έδειξαν ότι οι γυναίκες έκαναν κατά 40% περισσότερο τις οικιακές εργασίες σε σύγκριση με τους άνδρες και ότι κατά μέσο όρο, πραγματοποίησαν κατά 60% περισσότερες μη αμειβόμενες εργασίες (ONS, 2016).

Ταυτότητα φύλου

«Η ταυτότητα φύλου αναφέρεται στην εσωτερική και ατομική εμπειρία του φύλου, η οποία μπορεί να αντιστοιχεί ή όχι στο φύλο που αποδίδεται κατά τη γέννηση, συμπεριλαμβανομένης της προσωπικής αίσθησης του σώματος (η οποία μπορεί να περιλαμβάνει, βάσει ελεύθερης επιλογής, τροποποίηση της σωματικής εμφάνισης και λειτουργίας με ιατρικά, χειρουργικά ή άλλα μέσα) και άλλες εκφράσεις του φύλου, συμπεριλαμβανομένου του ντυσίματος, του τρόπου ομιλίας και συμπεριφοράς.» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012)

«Η ταυτότητα φύλου είναι η αυτοαντίληψη του ατόμου ότι είναι άνδρας ή γυναίκα με βάση τη σχέση του με τους αρσενικούς ή θηλυκούς ρόλους των φύλων.» (Little & Little, 2013)

Ρόλοι των φύλων

«Το κοινωνικό φύλο και ο ρόλος του φύλου αναφέρεται στην ιδέα της κοινωνίας για το πώς τα αγόρια ή τα κορίτσια ή οι άνδρες και οι γυναίκες αναμένεται να συμπεριφέρονται και θα πρέπει να αντιμετωπίζονται... Οι ρόλοι των φύλων είναι οι συμπεριφορές εκείνες που επιβάλλονται αποκάλυπτα ή κρυφά από την κοινωνία» (Diamond, 2002, σελ. 322).

Χρήσιμο βίντεο στο YouTube:

Βίντεο ενηλίκων που ενθαρρύνουν ασυνείδητα τα παιδιά να παίζουν με στερεοτυπικά αγορίστικα και κοριτσιίστικα παιχνίδια (BBC Stories, 2017, August 16th). (3:25 λεπτά)

<https://www.youtube.com/watch?v=nWu44AqF0il>

Ερώτηση συζήτησης:

- Υπάρχουν διαφορετικοί ρόλοι για τα αδέλφια και τις αδελφές σας στο σπίτι;
- Υπάρχουν διαφορετικοί κανόνες για τα αδέλφια και τις αδερφές σας στο σπίτι; Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό;

1.2 Ορισμός των στερεοτύπων των φύλων

Ένα βασικό μήνυμα για την κατανόηση της δύναμης των στερεοτύπων φύλου είναι η κατανόηση ότι οι άνθρωποι βιώνουν ανισότητα ή κακοποίηση όχι επειδή είναι διαφορετικοί εν γένει αλλά επειδή είναι διαφορετικοί σε σύγκριση με ένα επιθυμητό ιδεώδες το οποίο διαμορφώνεται από τις κοινωνικές δομές του φύλου (*Youth4Youth, Pana & Lesta, 2012*).

Τα στερεότυπα φύλου ορίζονται ως η γενίκευση των χαρακτηριστικών, των διαφορών και των γνωρισμάτων μιας συγκεκριμένης ομάδας με βάση το φύλο τους. Τα στερεότυπα φύλου δημιουργούν μια ευρέως αποδεκτή κρίση ή προκατάληψη σχετικά με ορισμένα χαρακτηριστικά ή ιδιαιτερότητες που ισχύουν για κάθε φύλο. Τα στερεότυπα φύλου είναι επικίνδυνα, διότι ενδέχεται να δημιουργήσουν άνιση ή άδικη μεταχείριση ορισμένων ανθρώπων που επιλέγουν να αψηφήσουν υποθέσεις σχετικά με το φύλο τους (*Gender Equality Law Center.org, 2015*).

Χρήσιμο βίντεο στο YouTube:

Ένα βίντεο σχετικά με τις εικασίες των παιδιών σχετικά με το φύλο στα καθημερινά επαγγέλματα (*Upworthy, 2016, September 1st*). (2:07 λεπτά) <https://www.youtube.com/watch?v=G3Aweo-74kY>

Οι Little & Little (2013) επισημαίνουν ότι τα στερεότυπα φύλου αποτελούν συχνά τη βάση για το σεξισμό. Ορίζουν το σεξισμό ως "προκατειλημμένες πεποιθήσεις που αποδίδουν μεγαλύτερη αξία στο ένα φύλο σε σχέση με το άλλο". Η κοινωνία τείνει να αποδίδει μεγαλύτερη αξία στα χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τους άνδρες, όπως η δύναμη, η λογική σκέψη και η καινοτομία. Οι γυναίκες συνηθέστερα συνδέονται με την ανάπτυξη, την ενσυναίσθηση και τη φροντίδα. Σε πολλούς πολιτισμούς, αυτό οδηγεί στην υποτίμηση των γυναικών, πράγμα που αναπόφευκτα οδηγεί στην ανισότητα των φύλων και στις διακρίσεις, καθώς οι γυναίκες και τα κορίτσια δεν έχουν την ίδια πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην υγειονομική περίθαλψη και στις ευκαιρίες για αμειβόμενη εργασία (*UNICEF, 2017*). Αυτό θέτει τις γυναίκες και τα κορίτσια σε θέση χαμηλότερης εξουσίας στην κοινωνία, καθώς έχουν λιγότερες επιλογές και αναγκάζονται να εξαρτώνται από τους άνδρες εταίρους τους, γεγονός που τους θέτει σε υψηλότερο κίνδυνο βίας λόγω φύλου. Ταυτόχρονα, οι άντρες και τα αγόρια κοινωνικοποιούνται για να είναι ανδροπρεπείς, το οποίο έχει σχέσεις με τη βία (*UNICEF, 2017, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007*).

Σύνδεσμος με άρθρο της Melissa Stanger με τίτλο:

"These are the most sexist things people have ever said to us" («Αυτά είναι τα πιο σεξιστικά πράγματα που μας έχουν πει ποτέ»).

<http://www.revelist.com/life/sexist-things-people-say/779/a-coworker-ok-ok-you-dont-have-to-get-so-emotional/1>

Περιέχει μια σειρά εικόνων όπου οι γυναίκες κρατούν παραδείγματα σεξιστικών σχολίων που τους έχουν κάνει (*Stanger, 2016*).

1.3 Κοινά Στερεότυπα Φύλου

- Οι γυναίκες είναι ντροπαλές, υποτακτικές και συχνά συναισθηματικές. Οι άνδρες αναμένεται να είναι σκληροί, κυρίαρχοι, ανδροπρεπείς, επιθετικοί, αντικειμενικοί και ποτέ συναισθηματικοί.

- Οι γυναίκες είναι πιο κατάλληλες σε ρόλους όπως αυτός της μητέρας, της νοσηλεύτριας και της εκπαιδευτικού. Οι γυναίκες είναι σπάνια επιχειρηματίες, μηχανικοί ή επιστήμονες, καθώς είναι γνωστό ότι είναι κακές στα μαθηματικά και είναι πολύ συναισθηματικές για να σκέφτονται λογικά.
- Οι άνδρες ταιριάζουν καλύτερα στις θέσεις εργασίας υψηλής πίεσης και των επιχειρήσεων και τείνουν να είναι καλύτεροι στα μαθηματικά και βρίσκουν ευκολότερο να σκέφτονται λογικά.
- Οι γυναίκες είναι φυσικά καλύτερες στην ανατροφή των παιδιών, ενώ οι άνδρες είναι καλύτερα προσαρμοσμένοι στις επισκευές του σπιτιού.
- Τα αγόρια έχουν φυσικά μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τον αθλητισμό, ενώ τα κορίτσια ενδιαφέρονται για τις μη σωματικές δραστηριότητες.

(NoBullying.com: The World's Authority on Bullying, 2016)

Χρήσιμο βίντεο στο YouTube:

Παιδιά συζητούν τι σημαίνει να είσαι αγόρι και κορίτσι (New York Magazine, 2018, March 7th). (2:50 λεπτά)

<https://www.youtube.com/watch?v=aTvGSstKd5Y>

Ερώτηση συζήτησης:

- Πώς θα μπορούσαν αυτά τα στερεότυπα να είναι περιοριστικά;

Ολοκληρώστε μία από τις παρακάτω δραστηριότητες που περιγράφονται παρακάτω στο Πιλοτικό Πρόγραμμα με τους/τις μαθητές/ριες μόλις ολοκληρώσετε το θέμα: 1.3 Κοινά Στερεότυπα Φύλου:

- ❖ 2.1- «Ας μιλήσουμε για στερεότυπα»
- ❖ 2.3- «Τα κορίτσια / τα αγόρια δεν μπορούν να το κάνουν αυτό»
- ❖ 2.4- «Στα κορίτσια αρέσει το ροζ, στα αγόρια αρέσει το μπλε»

1.4 Πώς μεταδίδονται τα στερεότυπα φύλου

- **ΜΜΕ / διαφήμιση:** Οι γυναίκες παίζουν συχνά υποτακτικούς ρόλους σε τηλεοπτικές εκπομπές και ταινίες και συχνά επιλέγονται σε ρόλους ερωτικού ενδιαφέροντος και όχι ως αυτόνομοι χαρακτήρες. Τείνουν να υπάρχουν λιγότερες γυναικείες απ' ότι ανδρικές παρουσίες στην τηλεόραση και τις ταινίες (Μπορείτε να σκεφτείτε ταινίες ή τηλεοπτικές εκπομπές που αψηφούν αυτό το στερεότυπο;). Τα στερεότυπα φύλου κοινοποιούνται επίσης μέσω των διαφημίσεων και των έντυπων μέσων, με τις γυναίκες να φωτογραφίζονται σε πιο υποταγμένες θέσεις και σε παραδοσιακούς ρόλους φύλων, όπως μια νοικοκυρά σε μια διαφήμιση για το πλύσιμο απορρυπαντικών. Στα έντυπα μέσα όπως περιοδικά, τα άρθρα συχνά επικεντρώνονται σε θέματα όπως η διατροφή, τα περιττά κιλά διασημοτήτων και συμβουλές για το «πώς να ευχαριστείς τον άνδρα σου» ή «πώς να τον κάνεις να σε κοιτάξει». Αυτές οι καταστάσεις ενισχύουν τα στερεοτυπικά ιδεώδη της

θηλυκότητας, με τις κοινωνικές πιέσεις για τις γυναίκες να φαίνονται λεπτές, να ευχαριστούν τον σύντροφό τους και να κερδίζουν την προσοχή των ανδρών με συγκεκριμένο ντύσιμο και τρόπο συμπεριφοράς.

- **Εμπορικά προϊόντα** π.χ. Παιδικά παιχνίδια. Υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ των φύλων στο μάρκετινγκ των παιχνιδιών για αγόρια και κορίτσια. Δηλαδή, τα αγόρια παίζουν με φορητά και κιβώτια εργαλείων ενώ τα κορίτσια παίζουν με κούκλες μωρών και μαγειρικά σκεύη (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007)
- **Παιδικά ρούχα:** Τα ρούχα για μικρά κορίτσια φέρουν συνθήματα όπως το «Pretty in Pink», «η μικρή πριγκίπισσα του μπαμπά», ενώ για τα αγόρια υπάρχουν φανέλες που λένε «Ηρωας», «Ταραχοποιός», «Εξερευνητής».

Χρήσιμο βίντεο στο YouTube:

Βίντεο ενός μικρού κοριτσιού που επισημαίνει τα στερεότυπα φύλου σε ρούχα στο Tesco (SWNS TV, 2016, September 29th). (2:36 λεπτά) <https://www.youtube.com/watch?v=9R1Pf7zFHF1>

- **Ψηφιακά / Κοινωνικά μέσα:** Τα αρνητικά στερεότυπα φύλου μεταδίδονται μέσω των online memes, μέσω της εφαρμογής Vine και των σχολίων στα κοινωνικά μέσα όπως το twitter. Αρνητικά στερεότυπα όπως: τα κορίτσια είναι κακοδιάθετα κατά τη διάρκεια της περιόδου τους, τα κορίτσια είναι παρανοϊκά στις σχέσεις τους δηλαδή, θέλουν να ελέγχουν τα μηνύματα του φίλου τους, τα κορίτσια είναι επιφανειακά και υλιστικά, τα αγόρια πάντοτε ελέγχουν τα κορίτσια, τα κορίτσια είναι κολλημένα με το μακιγιάζ και είναι ψεύτικες.
- **Διαπροσωπικά:** Τα στερεότυπα φύλου μεταδίδονται επίσης μέσω των γονέων, των συνομηλίκων, του σχολείου, του εργασιακού και του θρησκευτικού περιβάλλοντος. Π.χ. Οι γονείς συχνά ενθαρρύνουν διαφορετικούς κανόνες για τα αγόρια και τα κορίτσια από την άποψη του τρόπου συμπεριφοράς, του ντυσίματος και των πρόσθετων προφυλάξεων που πρέπει να λάβουν. Ορισμένα μαθήματα προβλέπονται συχνά για κορίτσια και αγόρια στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το μάθημα της οικιακής οικονομίας είναι συχνά ένα βασικό μάθημα που αφορά όλα τα κορίτσια. Ωστόσο, θέματα όπως η ξυλουργική και η μεταλλουργία συνήθως παραδίδονται μόνο σε μικτά σχολεία ή σε όλα τα σχολεία για αγόρια. Τόσο στο εργασιακό όσο και στο σχολικό περιβάλλον, οι άνδρες και οι γυναίκες συχνά ντύνονται με βάση το φύλο, π.χ. παντελόνια για αγόρια, φούστες για κορίτσια.

Ερώτηση συζήτησης:

- Μπορείς να σκεφτείς τυχόν διασημότητες ή χρήστες του YouTube που αψηφούν τις προσδοκίες των φύλων;

Ολοκληρώστε μία από τις παρακάτω δραστηριότητες που περιγράφονται στο Πιλοτικό Πρόγραμμα μόλις ολοκληρώσετε το θέμα: Πώς μεταδίδονται τα στερεότυπα φύλου.

- ❖ 2.5- Σύννεφο λέξεων από δημοφιλείς διαφημίσεις
- ❖ 2.6 - Επισκέπτες της Γης
- ❖ 2.10 - Πάζλ στερεοτύπων

1.5 Απεικόνιση των γυναικών στα ΜΜΕ

Μια αναλυτική έρευνα της Collins (2011) διαπίστωσε ότι οι γυναίκες:

1. **Υπό-εκπροσωπούνται** σε πολυάριθμες μορφές μέσω όπως στις ταινίες, στη τηλεόραση ακόμη και στη λογοτεχνία. Το μέσο όπου οι γυναίκες εμφανίζονταν το λιγότερο ήταν στα βιντεοπαιχνίδια. Μια μελέτη από τους Smith et al., (2010) εξέτασε τις κορυφαίες 101 κυκλοφορίες κινηματογραφικών ταινιών και διαπίστωσε ότι οι άνδρες υπερέβαιναν τις γυναίκες με αναλογία 2,57 προς 1.
2. **Συχνή σεξουαλικοποίηση**, όπως για παράδειγμα όταν πρέπει να ντυθούν προκλητικά ή χωρίς ρούχα και συχνά απεικονίζονται με μη ρεαλιστικούς τύπους σώματος, δυσανάλογους σε σχέση με τους ανδρικούς ρόλους. Η Collins υπογραμμίζει ότι η παρουσία σεξουαλικού περιεχομένου δεν είναι απαραίτητως κακή, αλλά μάλλον ο τρόπος με τον οποίο απεικονίζεται, δηλαδή όταν οι γυναίκες είναι υπερ-σεξουαλικοποιημένες, αντικειμενοποιημένες και υποταγμένες σε αρσενικούς χαρακτήρες.
3. **Εκπροσωπούνται σε παραδοσιακούς ή στερεότυπους ρόλους**, όπως σε ρόλους νοικοκυράς ή φίλης (ρόλοι σχέσεων).

Προτεινόμενη δραστηριότητα που πρέπει να συμπληρωθεί με τους/τις εκπαιδευτικούς

Πριν αποκαλύψετε τα κριτήρια του τεστ Bechdel πιο κάτω, ζητήστε από έναν/μία από τους/τις εκπαιδευτικούς να πουν την τελευταία ταινία που παρακολούθησαν ή είδαν στον κινηματογράφο ή απλώς την πρώτη ταινία που έρχεται στο νου τους. Συζητήστε την ταινία μέσα στην ομάδα σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο απεικονίζονται οι γυναίκες στην ταινία. Μόλις ολοκληρωθεί η συζήτηση, αποκαλύψτε τα κριτήρια που καθορίζονται από το τεστ Bechdel και συζητήστε αν η ταινία για την οποία μόλις συζητήσατε θα περνούσε τη δοκιμασία Bechdel. Αφού ολοκληρώσετε, δείτε τα παραδείγματα ταινιών που βρίσκονται πιο κάτω, τα οποία έχουν περάσει και αποτύχει το τεστ Bechdel στα προηγούμενα βραβεία Oscar.

Το τεστ Bechdel

Το τεστ Bechdel αναπτύχθηκε από την Alison Bechdel, μια εικονογράφο κόμικς το 1985. Το τεστ απαιτεί από μια κινηματογραφική ταινία να ικανοποιεί τρία κριτήρια προκειμένου να περάσει το τεστ:

- (1) πρέπει να έχει τουλάχιστον δύο γυναίκες σε αυτήν,
- (2) που να μιλούν μεταξύ τους,
- (3) για κάτι εκτός από έναν άνδρα.

Το 2014, μόνο τέσσερις από τις εννέα ταινίες που προτάθηκαν για Όσκαρ Καλύτερης Ταινίας πέρασαν το τεστ Bechdel (The New Yorker, 2014). Οι ταινίες που πέρασαν το τεστ ήταν οι εξής: "American Hustle", "Dallas Buyers Club", "Nebraska" και "Philomena". Οι ταινίες που απέτυχαν στο τεστ ήταν οι εξής: "Captain Phillips", "The Wolf of Wall Street", "12 Years a Slave", "Her" και "Gravity".

Το 2017, επτά από τις εννέα ταινίες που προτάθηκαν για Όσκαρ Καλύτερης Ταινίας πέρασαν το τεστ Bechdal (Racic, 2018). Οι ταινίες που πέρασαν το τεστ ήταν οι εξής: "Lady Bird", "The Shape of Water", "The Post", "Get Out", "Three Billboards Outside Ebbing Missouri", "Phantom Thread" και "Call Me By Your Name". Οι ταινίες που απέτυχαν στο τεστ Bechdal ήταν οι εξής: "Dunkirk" και το "Darkest Hour".

Το διαδραστικό κουίζ του τεστ Bechdel δημοσιοποιήθηκε σε άρθρο 2018 του περιοδικού New Yorker (Racic, 2018).

<https://www.newyorker.com/culture/culture-desk/do-this-years-best-picture-oscar-nominees-pass-the-bechdel-test>

Μια έκθεση του WMC (Women's Media Center) (2018) διαπίστωσε ότι το 77% όλων των υποψηφίων για Όσκαρ σε παρασκηνιακούς ρόλους είναι άνδρες. Αυτοί οι παρασκηνιακοί ρόλοι ή οι μη ενεργές κατηγορίες περιλαμβάνουν: τη συγγραφή, την επεξεργασία, την παραγωγή και την σκηνοθεσία.

1.6 Παραδείγματα στερεοτύπων φύλου στα ψηφιακά μέσα

Ξύπνησε όμορφη vs. Εξερεύνησε το μέλλον σου (Frye, 2016).

Υπερβολικά προσκολλημένη φίλη-Pretty much [Ψηφιακή εικόνα]. (2012).

Υπερβολικά προσκολλημένη φίλη -εγκατέστησε GPS [ψηφιακή εικόνα]. (2012).

Ολοκληρώστε μία από τις παρακάτω δραστηριότητες πριν ολοκληρώσετε το θέμα σχετικά με τις «Επιπτώσεις των στερεοτύπων φύλου» πιο κάτω:

- ❖ 2.2 - «Ας εξερευνήσουμε τα στερεότυπα»
- ❖ 2.8 - «Ο ιδανικός σας εαυτός»

1.7 Επιπτώσεις των στερεοτύπων φύλου

- Έρευνες έχουν διαπιστώσει ότι όταν οι άνθρωποι υπενθυμίζονται σχετικά με τα στερεότυπα φύλου, η επίδοσή τους σε τυποποιημένες δοκιμασίες νοσεί (Steele, 1997). Το διαδεδομένο

στερεότυπο ότι οι γυναίκες δεν είναι τόσο καλές στα μαθηματικά σε σύγκριση με τους άνδρες, θα μπορούσε να αναγκάσει τις γυναίκες να αποφύγουν τα επαγγέλματα ή σπουδές που σχετίζονται με τα μαθηματικά ή τις επιστήμες.

- Οι έντονες πεποιθήσεις στα στερεότυπα φύλου μπορούν να οδηγήσουν σε ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς τα στερεοτυπικά ανδρικά χαρακτηριστικά τείνουν να εκτιμώνται περισσότερο από την κοινωνία, π.χ., οι άντρες σκέφτονται πιο λογικά. Αυτές οι πεποιθήσεις θα μπορούσαν να εξηγήσουν γιατί οι γυναίκες τείνουν να θεωρούνται ως λιγότερο ικανές και ως εκ τούτου επικεντρώνονται σε χαμηλότερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας.
- Τα ανδρικά στερεότυπα που ενθαρρύνουν τους άντρες να καταπνίξουν τα συναισθήματά τους θα μπορούσαν να συνδεθούν με την υψηλή συχνότητα αυτοκτονίας που παρατηρείται στους νέους άνδρες στην Ιρλανδία. Ο κοινωνικός περιορισμός που απαιτεί από τους άντρες στην κοινωνία να συγκρατούν τα συναισθηματικά προβλήματά τους, θα μπορούσε να λειτουργήσει ως εμπόδιο στην αναζήτηση υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Η αυτοκτονία είναι η κύρια αιτία θανάτου σε άνδρες ηλικίας 15-34 ετών στην Ιρλανδία, ξεπερνώντας τον αριθμό των θανάτων από τροχαία ατυχήματα. Τα ποσοστά αυτοκτονιών νεολαίας στην Ιρλανδία είναι τώρα η 4^η υψηλότερη στην Ευρώπη (Stratricks.ie, 2016).
- Η πίεση για συμμόρφωση με τα στερεοτυπικά ιδεώδη του ανδρισμού και της θηλυκότητας μπορεί να εμποδίσει τους νέους να διερευνήσουν ελεύθερα την ταυτότητα του φύλου τους. Οι νέοι μπορεί να αισθάνονται υποχρεωμένοι να συμμορφώνονται με αυστηρούς κανόνες για το φύλο ή να υποστούν τιμωρία υπό μορφή εκφοβισμού λόγω του φύλου τους για τη μη συμμόρφωσή τους.
- Τα άτομα που δεν συμμορφώνονται με τα πρότυπα και τα ιδεώδη με βάση το φύλο μπορούν να υποστούν παρενόχληση ή να απομονωθούν από συμμαθητές, π.χ. ομοφοβία και διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι έφηβοι ΛΟΑΤΚΙ (σχόλια όπως για παράδειγμα «αδερφή», «ανώμαλος/η», «ανδρογυναίκα» και «αγοροκόριτσο») DCYA (2017).
- Τα στερεότυπα που ενθαρρύνουν τους άντρες να είναι κυρίαρχοι, επιθετικοί και να έχουν πολλούς ερωτικούς συντρόφους έχουν συνδεθεί με τη βία με βάση το φύλο.

Ερώτηση συζήτησης:

- Ποια στερεότυπα θεωρείτε περιοριστικά ή ανακριβή; (Ζητήστε από τους/τις μαθητές/ριες να γράψουν παραδείγματα σε ένα χαρτί και να σας τα δώσουν για να τα διαβάσετε).

Αποτελέσματα έρευνας:

- Μια ερευνά από τους Spencer et al., (1999) είχε υποβάλει άνδρες και γυναίκες σε μια μαθηματική δοκιμασία υπό διάφορες συνθήκες. Σε μια από τις συνθήκες, υπενθύμισαν στις γυναίκες συμμετέχουσες τις διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στην απόδοση όσον αφορά μαθηματικές πράξεις. Η απόδοσή τους επιδεινώθηκε σημαντικά σε σύγκριση με αυτή των ανδρών. Μια άλλη συνθήκη ήταν η περιγραφή της μαθηματικής πράξης χωρίς την υπενθύμιση των διαφορών μεταξύ των φύλων και το χάσμα στις επιδόσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών συμμετεχόντων εξαφανίστηκε. Όταν ένα άτομο αισθάνεται αγχωμένο ή

ανασφαλής λόγω ενός αρνητικού στερεότυπου, αυτό είναι γνωστό ως "στερεοτυπική απειλή". Οι Spencer et al., (1999) υποθέτουν ότι αυτό το άγχος έχει ως αποτέλεσμα τη διαφορά στην απόδοση και όχι οποιαδήποτε διαφορά στην ικανότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

- Σε μια μελέτη που διεξήγαγε η Eleanor Tabi Haller-Jordan το 2006 (TEDx, 2012), διερεύνησε 953 διευθυντές σε ολόκληρη την Ευρώπη. Διαπίστωσε ότι οι διευθυντές είχαν περισσότερες πιθανότητες να αξιολογήσουν τους άνδρες ως πιο ικανούς στις θέματα «ανάληψης ευθύνης», όπως η σύσταση ομάδων και η επίλυση προβλημάτων, ενώ οι γυναίκες χαρακτηρίζονταν συχνά ως πιο ικανές σε θέματα «φροντίδας».

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ

Στόχοι μάθησης:

- ✓ Κατανόηση της σημασίας της σεξουαλικοποίησης.
- ✓ Κατανόηση των μηνυμάτων που μεταδίδονται σχετικά με τις γυναίκες και τα κορίτσια μέσω της σεξουαλικοποίησης.
- ✓ Αναγνώριση των διακριτικών τρόπων με τους οποίους τα κορίτσια σεξουαλικοποιούνται στα ψηφιακά μέσα.
- ✓ Ο αντίκτυπος αυτής της σεξουαλικοποίησης στα κορίτσια και τα αγόρια.

2.1 Ορισμός της σεξουαλικοποίησης

- ❖ Η σεξουαλικοποίηση εμφανίζεται όταν:

(Zubriggen et al., 2007) - Έκθεση του Αμερικανικού Συνδέσμου Ψυχολογίας (APA) για την σεξουαλικοποίηση των κοριτσιών

1. Η αξία ενός ατόμου προέρχεται μόνο από τη σεξουαλικότητα του ή τη συμπεριφορά του, αποκλείοντας άλλα χαρακτηριστικά.
2. Ένα άτομο είναι ισάξιο με ένα πρότυπο που εξισώνει τη φυσική ελκυστικότητα (στενά καθορισμένη) με το να είναι σέξι.
3. Σεξουαλική αντικειμενικοποίηση του ατόμου - δηλαδή, γίνεται αντικείμενο σεξουαλικής χρήσης, αντί να θεωρείται ως άτομο με ικανότητα ανεξάρτητης δράσης και λήψης αποφάσεων.
4. Η σεξουαλικότητα επιβάλλεται απρεπώς σε ένα άτομο.

2.2 Ορισμός της αντικειμενικοποίησης

Οι Fredrickson & Roberts (1997) ορίζουν την αντικειμενικοποίηση ως όταν «οι γυναίκες αντιμετωπίζονται ως αντικείμενα - και ειδικότερα, ως αντικείμενα που υπάρχουν για τη χρήση και την ευχαρίστηση άλλων» (σελ.175). «Το κοινό στοιχείο όλων των μορφών σεξουαλικής αντικειμενικοποίησης είναι η εμπειρία της αντιμετώπισης ως αντικείμενο (ή ως ένα σώμα) που αποτιμάται κυρίως για τη χρήση του (ή κατανάλωση) από άλλο άτομο» (σελ.174).

Οι Fredrickson & Roberts (1997) θεωρούν ότι αυτή η εξωτερική αντικειμενικοποίηση από τα οπτικοακουστικά μέσα και τις διαπροσωπικές συναντήσεις προκαλεί στις γυναίκες και τα κορίτσια να εσωτερικοποιούν αυτά τα μηνύματα με τη μορφή «αυτο-αντικειμενικοποίησης», όπου τα κορίτσια μαθαίνουν να βλέπουν το σώμα τους ως αντικείμενο που πρόκειται να αξιολογηθεί από άλλους.

2.3 Μορφές σεξουαλικοποίησης

Η σεξουαλικοποίηση συνήθως περιλαμβάνει

- Η απεικόνιση νέων γυναικών και κοριτσιών.
- Συχνά ποζάρουν με σεξουαλικά υποδηλωτικό τρόπο.
- Ντύνονται με αποκαλυπτικό τρόπο και έχουν «εκφράσεις προσώπου που υποδηλώνουν σεξουαλική ετοιμότητα» (Zubriggen et al., 2007 - Έκθεση του Αμερικανικού Συνδέσμου Ψυχολογίας (APA) για την σεξουαλικοποίηση των κοριτσιών).
- Μερικές φορές παρουσιάζονται μόνο μέρη του σώματός τους και όχι ολόκληρο το άτομο, πράγμα που υπονομεύει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια της γυναίκας που απεικονίζεται.

#WomenNotObjects

Η καμπάνια #WomenNotObjects χρησιμοποιεί τέσσερα φίλτρα για να προσδιορίσει αν μια διαφήμιση αντικειμενικοποιεί τις γυναίκες ("#WomenNotObjects", "Τι είναι η αντικειμενικοποίηση;"). Αυτά τα τέσσερα φίλτρα περιλαμβάνουν:

1. Θέση: Η γυναίκα αυτή έχει επιλογή ή φωνή; Την έχουν μειώσει σε κάτι;
2. Ψεύτικες: Οι γυναίκες αυτές είναι προσκολλημένες πέρα από την ανθρώπινη ικανότητα;
3. Μέρη: Έχει μειωθεί αυτή η γυναίκα σε ένα προκλητικό μέρος του σώματός της;
4. Κι αν: Η γυναίκα αυτή ήταν η μητέρα σου; Η κόρη σου; Μια συνάδελφος σου; Η γυναίκα σου; Εσύ η ίδια;

❖ **Συμπληρώστε τη δραστηριότητα 2.7- «Πηγαίνοντας πίσω στο χρόνο» πριν ολοκληρώσετε το θέμα «Μηνύματα που μεταδίδονται μέσω της σεξουαλικοποίησης» παρακάτω.**

2.4 Μηνύματα που μεταδίδονται μέσω της σεξουαλικοποίησης

- Έχει καθοριστεί ένα περιορισμένο μοντέλο θηλυκότητας και μια ανέφικτη φυσική ομορφιά που αναμένεται να μιμηθούν τα κορίτσια.
- Η σωματική εμφάνιση και η ελκυστικότητα τονίζονται ως πιο σημαντικά αντί τα προσωπικά χαρακτηριστικά μιας γυναίκας όπως η εξυπνάδα, η προσωπικότητα και οι ικανότητές της.
- Η σεξουαλική ωριμότητα και η σεξουαλικότητα προτείνονται μέσω μακιγιάζ και φορεμάτων και έτσι τα κορίτσια δεν γνωρίζουν τι σημαίνει σεξουαλικότητα στην πραγματικότητα.
- Οι γυναίκες χρησιμεύουν ως απλά διακοσμητικά αντικείμενα που είναι εκ του φυσικού σεξουαλικά όντα και δεν έχουν πολλά να προσφέρουν σε άλλους τομείς (Zubriggen et al.,

2007 Έκθεση του Αμερικανικού Συνδέσμου Ψυχολογίας (APA) για την σεξουαλικοποίηση των κοριτσιών)

- Αυτό μεταδίδει το μήνυμα ότι η αξία μιας γυναίκας είναι άμεσα ανάλογη με τη φυσική εμφάνισή της και πόσο συσχετίζεται με τα πολιτιστικά ιδανικά.

2.5 Πώς μεταδίδεται η σεξουαλικοποίηση

Κοινωνικά μηνύματα (Zubriggen et al., 2007)

- **ΜΜΕ:** τα περιοδικά, οι τηλεοπτικές εκπομπές και οι ταινίες συχνά απεικονίζουν γυναικίους χαρακτήρες, ηθοποιούς και μοντέλα με σεξουαλικό τρόπο, παρά το γεγονός ότι είναι συχνά περιττό και άσχετο με την κατάσταση. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελούν οι ταινίες της Marvel οι οποίες συχνά απεικονίζουν γυναίκες υπερήρωες σε στενά δερμάτινα ρούχα, ενώ οι άνδρες ομόλογοι τους φορούν αλεξίσφαιρες προστατευτικές πανοπλίες.
- **Διαφημίσεις:** Ορισμένες ψηφιακές και έντυπες διαφημίσεις απεικονίζουν νεαρές γυναίκες και κορίτσια με τρόπο που θέτει σεξουαλικά υπονοούμενα παρά το γεγονός ότι αυτό δεν έχει καμία σχέση με το διαφημιστικό αντικείμενο. Συχνά παρουσιάζουν ένα πολύ επεξεργασμένο και ανέφικτο επίπεδο ομορφιάς που είναι περιοριστικά καθορισμένο (λεπτό σώμα και λευκό χρώμα).

Σύνδεσμοι σε δύο άρθρα που απεικονίζουν δύο διαφημίσεις της Lynx Adverts που απαγορεύτηκαν λόγω αντικειμενικοποίησης των γυναικών:

Lynx διαφήμιση που παρουσιάζει το μοντέλο Lucy Pinder. Η διαφήμιση αυτή απαγορεύτηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο λόγω του εξευτελιστικού για τη γυναίκα περιεχομένου (Poulter, 2011) <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2064946/Degrading-Lynx-adverts-featuring-Lucy-Pinder-banned-watchdog.html>

Δεύτερη διαφήμιση της Lynx Advertisement που απαγορεύτηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο (Chapman & Farey-Jones, 2011): <https://www.campaignlive.co.uk/article/lynx-ads-banned-degrading-women-reaching-kids/1105465>

- **Εμπορικά προϊόντα:** Σεξουαλικοποιημένες κούκλες, αποκριατικά κοστούμια, μακιγιάζ και ρούχα που διατίθενται στο εμπόριο για μικρά παιδιά. Συνθήματα όπως το "χυμώδης" και το "playboy" στα παιδικά ρούχα. Παιδικά εσώρουχα που περιλαμβάνουν συνθήματα όπως το "Gold Digger". Τα σορτς και τα μαγιό για τα κορίτσια τείνουν να είναι πολύ μικρότερα από τα αντίστοιχα αγορίστικα.

Why Are Girls' Clothes So Much Smaller?

Το *Girls Will Be* είναι μια σειρά ρούχων για κορίτσια που αναπτύχθηκε από τον Sharon Burns Choksi. Η σειρά ένδυσης περιλαμβάνει μη στερεοτυπικά γραφικά και συνθήματα. Η σειρά προσφέρει επίσης μεσαίου μεγέθους ρούχα και όχι μόνο *skinny* ρούχα και κοντά παντελονάκια. Περιλαμβάνονται ακόμα λειτουργικές τσέπες (*Girls Will Be*, 2017, 25 Μαΐου).

- **Κοινωνικά μέσα:** Τα παιδιά-μοντέλα του Instagram που χρησιμοποιούνται για τη διαφήμιση μπικίνι και μακιγιάζ ενηλίκων. Νεαρά μοντέλα του Instagram που είναι συχνά κάτω των 18 που ποζάρουν με εσώρουχα και μπικίνι. Διαδικτυακές τάσεις ομορφιάς που επικεντρώνονται στην τροποποίηση διαφορετικών πτυχών του σώματος έτσι ώστε να φαίνονται πιο επιθυμητές, π.χ. «Κενό ανάμεσα στους μηρούς», το «thigh brow», το «Ribcage bragging» και τα squats.
- **Διαπροσωπική πίεση**
 - Τα κορίτσια μπορεί να βιώσουν πίεση από τους συνομηλίκους, τους δασκάλους και τους γονείς τους για να φαίνονται όμορφες. Ταυτόχρονα, υπόκεινται σε αυστηρούς κώδικες ένδυσης τόσο στο σχολείο όσο και στο σπίτι, με κοντές φούστες και γυμνούς ώμους, γεγονός που ενθαρρύνει το μήνυμα ότι τα σώματα τους θεωρούνται ως κάτι σεξουαλικό και ότι επομένως πρέπει να επιδεικνύουν σεμνότητα.
- **Αυτο-σεξουαλικοποίηση**

- Τα κορίτσια μαθαίνουν να ενσωματώνουν αυτά τα κοινωνικά μηνύματα τα οποία απευθύνονται σε αυτές από νεαρή ηλικία και συχνά θα προσπαθήσουν να μιμηθούν αυτή τη σεξουαλική αισθητική (Zubriggen et al., 2007, Task Force APA).

2.6 Παραδείγματα Σεξουαλικοποίησης:

Η *Sonia Singh* είναι μια καλλιτέχνης από την Τασμάνια που άρχισε να ξαναβάφει και να ντύνει κατεστραμμένες κούκλες *Bratz*. Σκοπός της ήταν να ανταλλάξει το υπερβολικό μακιγιάζ τους με μια πιο ρεαλιστική εμφάνιση. Τώρα τις πωλεί online ως μοναδικά παιχνίδια που ονομάζονται *Tree Change Dolls* (Singh, 2016).

Σύνδεσμος σε άρθρο από το *Scoopwhoop* που περιέχει 20 διαφημίσεις που αντικειμενικοποιούν τις γυναίκες. (Chaudhary, 2015):

<https://www.scoopwhoop.com/inothernews/sexist-advertisements/#.gbevs2lfw>

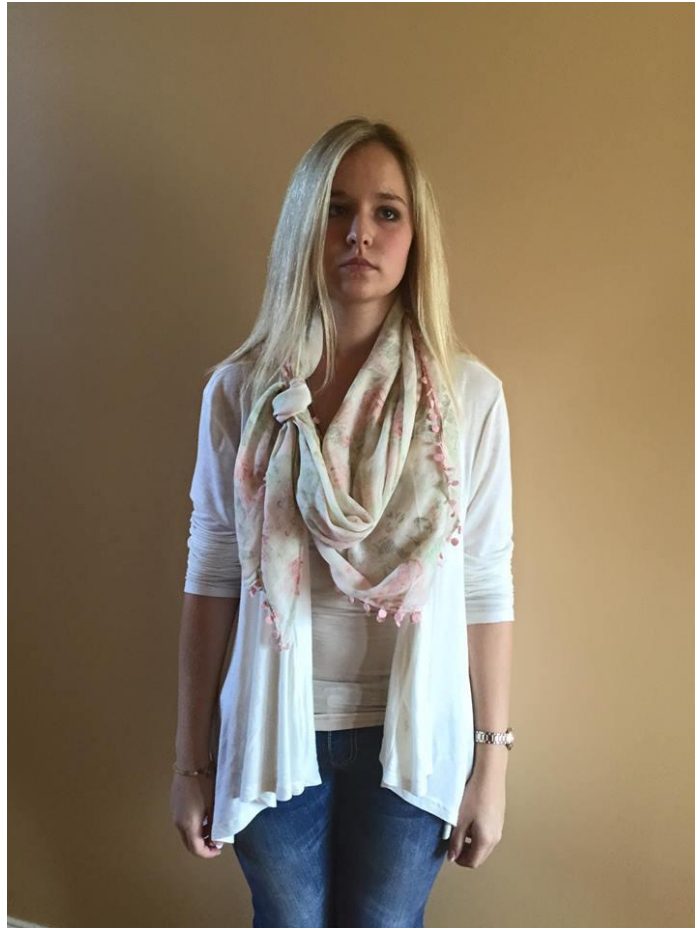
Παραδείγματα κοριτσιών που έχουν αποβληθεί από το σχολείο για παραβιάσεις του κώδικα ένδυσης:

Αυτή η 12χρονη κοπέλα διαγωνιζόταν σε ένα τουρνουά σκάκι στη Μαλαισία το 2017 όταν το φόρεμά της θεωρήθηκε «σαγηνευτικό» και «ένας πειρασμός από μια οπτική γωνία πολύ μακριά» από έναν λειτουργό της διοργάνωσης. Εξανάγκασαν το κορίτσι να αποσυρθεί από τον διαγωνισμό, η οποία αισθάνθηκε αμηχανία και ταπείνωση, καθώς δεν υπήρχε αρκετός χρόνος για να ψωνίσει καινούρια ρούχα. Ο προπονητής της, Kaushal Kal έκανε μια ανάρτηση σχετικά με το περιστατικό στη σελίδα του στο facebook που περιελάμβανε την παραπάνω εικόνα (Kaushal, 2017).

Η Stacie Dunn δημοσίευσε αυτή την εικόνα της κόρης της, Stephanie στο Facebook, αφού στάλθηκε στο γραφείο του διευθυντή γιατί φορούσε ένα «ακατάλληλο» ρούχο που έδειχνε τα κόκαλα της κλείδας της. Θεωρήθηκε ότι τα ρούχα αυτά μπορούσαν να αποσπάσουν την προσοχή των αγοριών συμμαθητών της (Dunn, 2015α).

Η Stacie Dunn δημοσίευσε αργότερα αυτή την εικόνα της κόρης της Stephanie αφού φόρεσε ένα μαντήλι για να καλύψει τα κόκαλα της. Εντούτοις, τα ρούχα εξακολουθήσαν να θεωρούνται ακατάλληλα από τον διευθυντή. Αργότερα έστειλαν τη Stephanie στο σπίτι της γιατί θεώρησαν ότι αντιμίλησε με τη στάση της στο διευθυντή (Dunn, 2015b).

Όπως διαπιστώνεται από τις πιο πάνω παραβιάσεις του κώδικα ενδυμασίας, υπάρχει μια αντίφαση στο μήνυμα σεξουαλικοποίησης που μεταδίδεται στα κορίτσια μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των προϊόντων καθώς και τα κοινωνικά μηνύματα της σεμνότητας και του συντηρητισμού που μεταδίδονται στα νεαρά κορίτσια από πρόσωπα που ασκούν εξουσία. Και στις δύο περιπτώσεις, η ελευθερία των κοριτσιών να εκφράζονται και να φορούν ό,τι θέλουν είναι περιορισμένη καθώς τα σώματά τους θεωρούνται ως κάτι σεξουαλικό που πρέπει να «καλύπτεται» καθώς μπορεί να αποσπά την προσοχή των άλλων αγοριών. Πολλοί νεαροί έφηβοι αναφέρουν ότι αισθάνονται ταπεινωμένοι και ντροπιασμένοι αφού τους επέπληξαν με αυτόν τον τρόπο (Wallace, K. 2017. CNN).

Ερώτηση συζήτησης:

- Πιστεύετε ότι τα σχολεία έχουν διαφορετικά πρότυπα για τον τρόπο ενδυμασίας των αγοριών και των κοριτσιών; Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό; Πως αισθάνεστε γι' αυτό;
- Σας δημιούργησαν ποτέ πρόβλημα για το τι φορούσατε; Πώς σας έκανε να αισθανθείτε;

Η Sharon Choksi ανέπτυξε μια μοναδική γραμμή ένδυσης με τίτλο "Girls Will Be" το 2013, η οποία προσφέρει μπλουζάκια που σπάζουν την τάση σε στερεότυπα ρούχα σχεδιασμένα για κορίτσια

(Girls Will Be. 2018. Our Inspiration. <http://www.girlswillbehq.com/>). Τα σχέδιά της περιλαμβάνουν μπλουζάκια με εικόνες καρχαριών, δεινοσαύρων και τίγρεων μαζί με συνθήματα όπως «τολμηρή, ατρόμητη, περιπετειώδης», «Είμαι εγώ» και «βρυχώμαι». Η Sharon εμπνεύστηκε από την κόρη της Maya για να δημιουργήσει τη γραμμή. Από νεαρή ηλικία, της Maya της άρεσε να σκαρφαλώνει σε δέντρα και να παίζει με Legos, και δυσκολευόταν να βρει ρούχα σε καταστήματα που να ταιριάζουν με την προσωπικότητά της. Έτσι, η Sharon εμπνεύστηκε για να δημιουργήσει μια γραμμή ρουχισμού που προσέφερε περισσότερες επιλογές στα κορίτσια όσον αφορά το χρώμα, το σχέδιο και το μέγεθος των ρούχων που είναι διαθέσιμα. Επίσης, η Sharon διαφωνούσε με την έλλειψη ποικιλίας σε σχέση με τα διαθέσιμα μεγέθη των κοριτσίστικων ρούχων και συχνά θεωρούσε ότι είναι υπερβολικά μικρά, ειδικά σε σύγκριση με τα αγορίστικα παντελόνια και μπλουζάκια (Wallace, K. 2017. CNN). Η ιστοσελίδα της προσφέρει μια ποικιλία μεγεθών και ταιριάζει στις προσωπικές προτιμήσεις κάθε κοριτσιού.

2.7 Σεξουαλικοποίηση μέσω των ψηφιακών μέσων:

Χρήση του Διαδικτύου από τους νέους:

Πάνω από το 80% των νέων χρησιμοποιούν το διαδίκτυο καθημερινά ή εβδομαδιαίως και περίπου το ένα τρίτο των παιδιών ηλικίας 8-11 ετών και το 60% των παιδιών ηλικίας 12-15 ετών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως επί το πλείστον χωρίς κανένα έλεγχο (Παπαδόπουλος, 2010).

- Οι γυναικείοι χαρακτήρες συχνά σεξουαλικοποιούνται σε βιντεοπαιχνίδια.
- Τα μοντέλα στο Instagram που συχνά είναι κάτω από την ηλικία των 18 ετών συχνά ποζάρουν σε εσώρουχα και μπικίνι.
- Οι τάσεις ομορφιάς στο Instagram, όπως τα κενά ανάμεσα στους μηρούς, το thighbrows και squats, συχνά ενθαρρύνουν τα κορίτσια να αισθάνονται ανασφαλείς για το σώμα τους, αν δεν ανταποκρίνονται σε αυτές τις προσδοκίες.
- Η έκθεση σε πορνογραφικά μηνύματα pop up όπου παρουσιάζονται εξαιρετικά νεαρά κορίτσια.
- Έκθεση σε πρότυπα διασημοτήτων όπως η Kylie Jenner, η οποία κέρδισε φήμη σε νεαρή ηλικία (16) για το πρότυπο ομορφιάς που απέκτησε μέσω της πλαστικής χειρουργικής και των ενέσεων στα χείλη της, κ.λπ.

❖ Ερώτηση συζήτησης:

- Μπορείτε να σκεφτείτε άλλα παραδείγματα για το πώς οι γυναίκες και τα κορίτσια αντικειμενικοποιούνται στα ψηφιακά ή κοινωνικά μέσα;

Μια συστηματική ανασκόπηση που έγινε από τον Ward (2016) υποθέτει ότι η σεξουαλικοποίηση στα κοινωνικά μέσα θα μπορούσε να είναι πιο καταστροφική από τη σεξουαλικοποίηση στα ψηφιακά μέσα, καθώς πολλές από αυτές τις εικόνες εμπλέκουν συνομηλικούς παρά διασημότητες. Εικόνες που περιλαμβάνουν συνομηλικούς μπορεί να οδηγήσουν σε μεγαλύτερες συγκρίσεις σώματος καθώς και αυξημένη ντροπή για το σώμα τους.

Χρήσιμο βίντεο στο YouTube:

Ένα βίντεο σχετικά με την αντικειμενικότητα των γυναικών στις διαφημίσεις (WomenNotObjects, 2016, March 7th). (2:41 λεπτά)

<https://www.youtube.com/watch?v=1O4ycTml7fk>

❖ **Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα 2.9 – «Τα ντοκιμαντέρ ως αφητηρία της συζήτησης» πριν να ολοκληρώσετε το θέμα σχετικά με τις «Επιπτώσεις της σεξουαλικοποίησης» πιο κάτω.**

2.8 Επιπτώσεις της σεξουαλικοποίησης

- Η αυτοεκτίμηση και η εικόνα του σώματος των νεαρών κοριτσιών επηρεάζονται συχνά καθώς προσπαθούν να ανταποκριθούν σε ανέφικτα πρότυπα ομορφιάς (Grabe et al., 2008).
- Η σεξουαλικοποίηση των νεαρών κοριτσιών ενισχύεται από την ανδροπρέπεια των νεαρών αγοριών (Παπαδόπουλος, 2010)
- Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στην επισκόπηση υποδηλώνουν σαφή σχέση μεταξύ της κατανάλωσης σεξουαλικοποιημένων εικόνων, της τάσης να θεωρούνται οι γυναίκες ως αντικείμενα και της αποδοχής των επιθετικών συμπεριφορών ως κανόνας. «Οι γυναίκες είναι εκεί για να χρησιμοποιηθούν και οι άντρες είναι εκεί για να τις χρησιμοποιήσουν» (Παπαδόπουλος, 2010, σ. 11).

➤ **Ευρήματα έρευνας:**

- Αρκετές μελέτες έδειξαν ότι η σεξουαλικοποιημένες εικόνες στα μέσα έχουν διάφορες αρνητικές συνέπειες, όπως μειωμένη συγκέντρωση, χαμηλή αυτοεκτίμηση, αυξημένη κατάθλιψη και διατροφικές διαταραχές. Η σεξουαλικοποίηση επηρεάζει επίσης αρνητικά την ανάπτυξη της σεξουαλικότητας με τη μείωση της σεξουαλικής αυτοπεποίθησης και των ασφαλών σεξουαλικών συμπεριφορών που περιλαμβάνουν τη χρήση προφυλακτικών. Αποτελούν επίσης μια μη ρεαλιστική άποψη της σεξουαλικότητας τόσο για τα αγόρια όσο και για τα κορίτσια, κατά την οποία η απόλαυση των ανδρών είναι πιο σημαντική από την ευχαρίστηση της γυναίκας (Zubriggen *et al.*, 2007, Task Force APA, Παπαδόπουλος 2010, Orenstein TED Talk, 2017).
- Μια μελέτη από τους Fredrickson *et al.*, (1998) διαπίστωσε ότι όταν φοιτήτριες κλήθηκαν να κάνουν ένα τεστ μαθηματικών ενώ φορούσαν μαγιό, τα πήγαν χειρότερα από ότι τα κορίτσια που έκαναν το ίδιο τεστ ενώ φορούσαν μπλούζες. Δεν υπήρξαν διαφορές στην απόδοση μεταξύ των αγοριών που φορούσαν μαγιό και των αγοριών που φορούσαν μπλούζα. Σύμφωνα με τους Fredrickson *et al.*, (1998) υπάρχει μια σύνδεση μεταξύ της αυτο-αντικειμενικοποίησης και της ντροπής, του άγχους και της αυτο-απέχθειας στα κορίτσια. Αφού τα κορίτσια αναγκάστηκαν να φορέσουν τα μαγιό, αισθάνθηκαν αμηχανία καθώς μαθαίνουν από νεαρή ηλικία να συσχετίζουν το σώμα τους με σεξουαλικά ιδεώδη που διαταράσσουν τη συγκέντρωσή τους.
- Η Graff *et al.*, (2012) και η ερευνητική της ομάδα ζήτησαν από εθελοντές να εξετάσουν κάποιες φωτογραφίες ενός κοριτσιού της πέμπτης τάξης (11 χρονών) όπου φορούσε παιδικά αλλά σεξουαλικοποιημένα ρούχα και άλλες φωτογραφίες όπου το κορίτσι φορούσε απλά παιδικά ρούχα. Οι ενήλικες εθελοντές έκριναν την σεξουαλικοποιημένη εκδοχή του κοριτσιού ως λιγότερο ικανή, λιγότερο ευφυή, λιγότερο ηθική και με λιγότερο αυτοσεβασμό.

Μια συμμετέχουσα από αυτή τη μελέτη δήλωσε:

«Κυρίως, πιστεύω ότι τα κορίτσια πρέπει να αισθάνονται άνετα με ότι φορούν, οπότε ό, τι φοράτε είναι εντάξει. Ωστόσο, τα πιο νεαρά κορίτσια (ειδικά πριν από την εφηβεία) που φορούν έντονα σεξουαλικοποιημένα ρούχα είναι κάπως ενοχλητικό. Αν και, αναρωτιέμαι, είναι λάθος του κοριτσιού, της κοινωνίας που το απεικονίζει και το δέχεται, του κατασκευαστή του ρούχου ή του γονέα που επιτρέπει αυτή τη συμπεριφορά;» (Graff κ.ά., 2012, σελ. 773)

- Μια συστηματική ανασκόπηση 135 μελετών σχετικά με τα μέσα σεξουαλικοποίησης διαπίστωσε ότι τόσο η καθημερινή όσο και η εργαστηριακή έκθεση σε σεξουαλικοποιημένες εικόνες ήταν άμεσα σχετική με μεγαλύτερη δυσαρέσκεια και αυτο-αντικειμενοποίηση του σώματος (Ward, 2016). Αυτές οι εικόνες επηρέασαν επίσης τις συμπεριφορές, οδηγώντας σε μεγαλύτερη στήριξη σεξιστικών πεποιθήσεων και αυξημένη ανοχή στη σεξουαλική βία κατά των γυναικών. Οι σεξουαλικοποιημένες εικόνες επηρέασαν αρνητικά τόσο τις πεποιθήσεις των ανδρών όσο και των γυναικών σχετικά με το βαθμό ικανότητας, την ηθική και την ανθρωπιά των γυναικών.

2.9 Τρόποι αντιμετώπισης της σεξουαλικοποίησης στα ΜΜΕ

Μερικές συμβουλές που προσφέρει ο Αμερικάνικος Σύνδεσμος Ψυχολογίας (APA): Τι μπορούν να κάνουν τα κορίτσια (2011).

- Χρήση κριτικής σκέψης κατά την προβολή απεικονίσεων γυναικών και κοριτσιών στην τηλεόραση, ταινίες, διαφημίσεις και κοινωνικά μέσα. Κάντε ερωτήσεις όπως «πιέζονται τα κορίτσια να μοιάζουν με συγκεκριμένο τρόπο;» και «ποια χαρακτηριστικά μπορώ να θαυμάσω στα κορίτσια εκτός από τον τρόπο που φαίνονται ή τα ρούχα που φορούν;»
- Επιλέξτε ρούχα που σας κάνουν να αισθάνεστε πιο άνετα και που σας εκφράζουν περισσότερο.
- Εκφράστε τις απόψεις σας σχετικά με τις πτυχές των μέσων μαζικής ενημέρωσης που σας κάνουν να νιώθετε άβολα ή απεικονίζουν τις γυναίκες με μη ρεαλιστικό τρόπο.
- Μην βλέπετε τα παραδείγματα που προβάλλονται στα κοινωνικά μέσα ή στα γραπτά μέσα ως πρότυπα που πρέπει να εφαρμόσετε.
- Κάντε μια λίστα με γυναίκες που σας εμπνέουν και σημειώστε γιατί σας εμπνέουν; Είναι το καλλιτεχνικό τους ύφος; Είναι η συμπεριφορά τους; Οι επιδόσεις τους σε ένα συγκεκριμένο τομέα; Ο τρόπος ζωής τους;

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΒΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΦΥΛΟ

Στόχοι μάθησης:

- ✓ Οι διαφορετικοί τύποι βίας με βάση το φύλο.
- ✓ Οι διαφορετικές μορφές της βίας με βάση το φύλο εκτός από τη σωματική βία
- ✓ Διαδικτυακή βία λόγω φύλου
- ✓ Τι οδηγεί στη βία λόγω φύλου;
- ✓ Στρατηγικές με τις οποίες οι νέοι μπορούν να καταπολεμήσουν τη βία με βάση το φύλο

3.1 Ορισμός της βίας με βάση το φύλο:

- ❖ **Η βία με βάση το φύλο** αποτελεί έναν γενικό ορισμό για κάθε είδους διάκριση ή επιβλαβή συμπεριφορά εναντίον ενός ατόμου με βάση το φύλο (πραγματικό ή αντιληπτό) ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό του.

(Youth4Youth, Pana & Lesta, 2012, p.6)

➤ Παραδείγματα:

Σεξουαλική βία, εκφοβισμός με βάση το φύλο (προσβολές, διάδοση φημών, αποκλεισμός, σεξουαλική παρενόχληση), ενδοοικογενειακή βία, εμπορία ανθρώπων, ενδοοικογενειακή και συντροφική βία και βία στον ψηφιακό κόσμο βασισμένη στο φύλο.

Χρήσιμο βίντεο στο YouTube:

Έμπνευση: Τι είναι η βία που βασίζεται στο φύλο; (iSchoolAfrica & iSchool Press Team, 2015, August 31st). (2:50 λεπτά)

<https://www.youtube.com/watch?v=3AF9RjkiODE>

3.2 Μορφές βίας λόγω φύλου στον ψηφιακό κόσμο

- ❖ Όσο η τεχνολογία συνεχίζει να αναπτύσσεται, τόσο εξελίσσονται οι μορφές της ψηφιακής σεξουαλικής βίας.
- Μορφές:
 - Sexting, παρενόχληση μέσω κάμερας, εκδικητική πορνογραφία, ανταλλαγή γυμνών φωτογραφιών, επεξεργασία κλεμμένων φωτογραφιών με σεξουαλικό τρόπο, διαδικτυακή πορνογραφία, ανάρτηση ή κοινή χρήση προσωπικών ή εξευτελιστικών πληροφοριών, έμμονη διαδικτυακή παρακολούθηση, άσεμνα σεξουαλικά μηνύματα/φωτογραφίες χωρίς τη συναίνεση του ατόμου.
- Βήματα για την καταπολέμηση της ψηφιακής βίας με βάση το φύλο:

- Αν συμβεί σε ένα κοντινό σας άτομο: Υπερασπιστείτε το άτομο που βιώνει αυτή την κακοποίηση.
- Σε περίπτωση που συμβαίνει σε εσάς: 1. Καταγράψετε την κακοποίηση και ενημερώστε τις αρχές. 2. Μπλοκάρετε/αναφέρεται το άτομο αυτό. (RAINN.org, 2016)

❖ **Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα 3.2 - Κοινοποίηση στα κοινωνικά μέσα, πριν ξεκινήσετε την παρακάτω ενότητα σχετικά με «Συμβουλές ασφάλειας στο Διαδίκτυο».**

3.3 Συμβουλές ασφάλειας στο Διαδίκτυο

Κατευθυντήριες γραμμές από τον Οδηγό Tusla: Προστασία των παιδιών: Ένας οδηγός για τη διαδικασία πολιτικής και πρακτικής (2017).

- Μην δέχεστε άγνωστα άτομα σε οποιοδήποτε φόρουμ κοινωνικών μέσων δεδομένου ότι μόλις γίνουν αποδεκτοί ως φίλοι, έχουν πλήρη πρόσβαση στις φωτογραφίες και τις πληροφορίες σας παρά τις ρυθμίσεις απορρήτου. Επικοινωνήστε μόνο με άτομα που γνωρίζετε στον πραγματικό κόσμο (Office for Internet Safety, n.d, "Συμβουλές για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο για Παιδιά")
- Βεβαιωθείτε ότι οι ρυθμίσεις απορρήτου είναι ενημερωμένες και ότι οι λογαριασμοί σας παραμένουν ιδιωτικοί.
- Βεβαιωθείτε ότι οι ρυθμίσεις τοποθεσίας είναι ενεργοποιημένες για εφαρμογές όπως το Snapchat.
- Μπορεί να αντιμετωπίσετε μια κατάσταση κατά την οποία αισθάνεστε πιεσμένοι ή να στείλετε άσεμνες σεξουαλικές φωτογραφίες, κείμενα ή να συμμετέχετε σε σεξουαλικές δραστηριότητες μέσω κάμερας. Είναι ασφαλέστερο να αποφύγετε την εμπλοκή με αυτές τις δραστηριότητες, καθώς ο παραλήπτης μπορεί να απειλήσει με τη διάδοση των φωτογραφιών, των βίντεο ή τα στιγμιότυπα οθόνης σε διάφορα φόρουμ κοινωνικών μέσων εάν το άτομο δεν συμφωνεί να συμμετάσχει σε περαιτέρω σεξουαλική δραστηριότητα. Η διανομή άσεμνων σεξουαλικών φωτογραφιών, βίντεο ή κειμένων στο διαδίκτυο ή μέσω κειμένου είναι γνωστή ως «εκδικητική πορνογραφία». Συχνά θεωρείται ότι σχετίζεται μόνο με κακόβουλους πρώην συντρόφους, αλλά μπορεί να ισχύει και για άτομα γνωστά του θύματος ή άγνωστα άτομα. Στην Ιρλανδία γίνονται προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας (νόμος για την παρενόχληση, τις επιβλαβείς επικοινωνίες και τα συναφή αδικήματα) προκειμένου να ενσωματωθεί η εκδικητική πορνογραφία ως μια νέα μορφή διαδικτυακής κακοποίησης. (McGlynn & Rackley, 2017, Finn, Ιανουάριος 2018).
- Μόλις στείλετε τη φωτογραφία, χάνετε τον έλεγχο του τόπου αποστολής και του τρόπου χρήσης της (Office for Internet Safety, 2016). Θα μπορούσε να αναπαραχθεί αρκετές φορές και να διανεμηθεί ξανά.
- Προσέχετε όταν προσθέτετε ετικέτες στις φωτογραφίες σας με την τοποθεσία σας ή στο "Check in" στο Facebook. Μια εισήγηση θα μπορούσε να είναι η δημοσίευση ή η επισήμανση φωτογραφιών (tag) αφού έχετε ήδη φύγει από τη συγκεκριμένη τοποθεσία. Αποφύγετε να προσθέσετε ετικέτες στους χώρους όπου επισκέπτεστε τακτικά, όπως το σχολείο, το χώρο εργασίας ή το σπίτι σας.

- Το "sexting" ορίζεται ως «η αποστολή άσεμνων σεξουαλικών φωτογραφιών, βίντεο ή μηνυμάτων μέσω τεχνολογίας. Αυτά τα 'sexts' αποστέλλονται συνήθως χρησιμοποιώντας κινητά τηλέφωνα και / ή εφαρμογές συνομιλίας όπως το Snapchat, Viber και WhatsApp. Το «sext» μπορεί να αποτελέσει παιδική πορνογραφία» (Tusla 2017, σελ. 104). Μια μελέτη του Klettke *et al.*, (2014) διαπίστωσε ότι το 10% έως 15% των εφήβων είχε αποστείλει ένα «sext» και το 15% έως 35% είχε λάβει ένα «sext».
- Ο Οδηγός Tusla ορίζει διαδικτυακό εκφοβισμό ως εξής:
«Η χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων, ιδιαίτερα των κινητών τηλεφώνων, των ηλεκτρονικών υπολογιστών, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και του Διαδικτύου, για την επιτήδεια παρενόχληση, γελοιοποίηση ή την πρόκληση κακού σε άλλο άτομο... Τα μηνύματα (φωτογραφίες ή βίντεο), φωτογραφίες και βίντεο μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να διαδώσουν φήμες, να απειλήσουν ή να παρενοχλήσουν (2017, σελ. 103). Το Γραφείο για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο (Office for Internet Safety, 2016) συνιστά ότι πρέπει: να συμβουλευτείτε αμέσως έναν αρμόδιο φορέα εάν λαμβάνετε μηνύματα ή οποιοδήποτε υλικό που σας κάνει να νιώθετε άβολα. Μην προσπαθήσετε να το αντιμετωπίσετε μόνος/η σας. Μπλοκάρτε τον αποστολέα. Επίσης, συνιστούμε να μην εκφοβίσετε ή να απαντήσετε με οποιονδήποτε τρόπο, αλλά να κρατήσετε ένα αντίγραφο όλων των μηνυμάτων που λάβατε ή των σχολίων που δημοσιεύθηκαν.
- Να αναφέρετε πάντα οποιοδήποτε υλικό θεωρείτε παράνομο στην αρμόδια αρχή, όπως η ύποπτη παιδική πορνογραφία, η αποπλάνηση ανηλίκων ή η εμπορεία ανηλίκων (Office for Internet Safety, n.d, "Συμβουλές για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο για Παιδιά").
- Εάν έχετε οποιαδήποτε αρνητική διαδικτυακή εμπειρία, μην φοβάστε να μιλήσετε με κάποιον που είναι φίλος, γονέας ή άλλη αξιόπιστη αρχή (Office for Internet Safety, n.d, "Συμβουλές για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο για Παιδιά").

Είναι πάντα πιο ασφαλές να ρυθμίσετε τη λειτουργία Ghost στο Snapchat για να αποφύγετε να μοιράζεστε την ακριβή τοποθεσία σας.

3.4 Διαφορετικές μορφές βίας λόγω φύλου

Η βία με βάση το φύλο μπορεί να εμφανιστεί σε διάφορες μορφές που δεν είναι απαραίτητα σωματικές. Δεν διαπράττεται μόνο από άγνωστα άτομα, αλλά και από συναδέλφους, μέλη της οικογένειας και συμμαθητές/-ριες. Μπορεί να συμβεί στο χώρο εργασίας και στο σχολικό περιβάλλον καθώς και στις θρησκευτικές κοινότητες.

Παραδείγματα:

1. Ψυχολογική και Συναισθηματική βία

Αυτή η μορφή βίας μπορεί να είναι πιο διακριτική από τη σωματική βία και είναι συχνά «εξιδανικευμένη», δείχνοντας πόσο το άτομο φροντίζει τον άλλο ή πόσο προστατευτικός/η είναι. «Ζηλεύει γιατί νοιάζεται για μένα». Αυτή η μορφή βίας είναι εξίσου επιζήμια με τη σωματική βία.

- Έλεγχος: δηλαδή ελέγχει τι φοράτε, ποιον μπορείτε να συναντήσετε, πού μπορείτε να πάτε.
- Γελοιοποίηση: δηλαδή εξευτελίζει, βρίζει και επικρίνει το άλλο άτομο. «Δεν μπορείς να το φορέσεις αυτό. Φαίνονται τα χοντρά σου πόδια. Κανείς άλλος δεν θα σε θέλει με όλο το βάρος που έχεις βάλει».
- Εκφοβισμός: απειλώντας να σας βλάψει αν φύγετε, να δημοσιοποιήσει γυμνές φωτογραφίες (πορνογραφική εκδίκηση), απειλώντας να πει σε άλλους τα προσωπικά σας μυστικά.
- Συναισθηματικός εκβιασμός: απειλώντας να βλάψει τον εαυτό του, αν τον χωρίσετε, πώς δεν θα συνέλθει ποτέ αν φύγετε.
- Το 43% των γυναικών που ερωτήθηκαν στην Ευρώπη αντιμετώπισαν κάποια μορφή ψυχολογικής βίας από έναν νυν ή πρώην σύντροφο (FRA, 2014).
 - Το 25% τους είχαν μειώσει.
 - Το 14% απειλήθηκε με σωματική βλάβη.
 - Το 5% είχε εμποδιστεί να φύγει από το σπίτι κλειδώνοντάς την ή παίρνοντας τα κλειδιά του αυτοκινήτου.

2. Σεξουαλική βία

Ο ομαδικός βιασμός, ο βιασμός εντός του γάμου ή της σχέσης, ο βιασμός στο ραντεβού (date rape), ο βιασμός τιμής, ο βιασμός ως όπλο στον πόλεμο, η εμπορία κοριτσιών και αγοριών για σεξουαλική εκμετάλλευση και η σεξουαλική παρενόχληση.

3. Οικονομική βία

Έλεγχος των απολαβών, των βασικών αναγκών και απασχόλησης ή τις ευκαιρίες για ανέλιξη.

4. Κοινωνικό-πολιτισμική βία

Πολιτιστικές πρακτικές π.χ. Ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, η βία βασισμένη στην τιμή, ο εξαναγκαστικός γάμος παιδιών, η απαγωγή της νύφης και οι προίκες.

5. Σωματική βία

Ξυλοδαρμός, κλοτσιές, γρονθοκόπηση και χρήση όπλων.

(Youth4Youth, Pana & Lesta, σ. 7) (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007)

❖ Ερώτηση συζήτησης:

Μπορεί οι νέοι να υφίστανται βία στις σχέσεις τους; Με ποιους τρόπους μπορεί να είναι βίαιες οι σχέσεις τους;

- Μια Ευρωπαϊκή έρευνα που διεξήχθη από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA, 2014) διαπίστωσε ότι από τις γυναίκες που είχαν σχέση, το 22% είχε βιώσει σωματική και / ή σεξουαλική βία.
- Από τις γυναίκες που είχαν βιαστεί από έναν σύντροφο, το ένα τρίτο δήλωσε ότι είχαν βιώσει 6 ή περισσότερα επεισόδια βιασμού στα χέρια του συντρόφου τους.
- Μόνο 1 στις 3 γυναίκες που έχουν βιώσει βία από τους συντρόφους τους, αναφέρουν την πιο πρόσφατη εμπειρία βίας στην αστυνομία.
- Οι έγκυες γυναίκες, κινδυνεύουν περισσότερο από τη συντροφική βία. Από τις γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα, οι οποίες είχαν βιώσει συντροφική βία, το 42% ήταν έγκυες την περίοδο εκείνη.

Ολοκληρώστε την δραστηριότητα 3.3 – Η γέφυρα, μετά την ολοκλήρωση του θέματος «Διαφορετικές μορφές βίας λόγω φύλου».

3.5 Αιτίες της βίας λόγω φύλου

Η βία με βάση το φύλο διαπράττεται από μερικούς ανθρώπους για να ελέγξουν άλλους που θεωρούν ότι βρίσκονται σε χαμηλότερη θέση από τους ίδιους ή ως μέσο «να τιμωρήσουν» εκείνους που δεν συμμορφώνονται με τους εξιδανικευμένους κανόνες για το φύλο.

(Youth4Youth, Pana & Lesta, 2012, σελ. 6)

Ένα κλασικό παράδειγμα αυτής της κατάχρησης εξουσίας θα ήταν σε σχέση με το σκάνδαλο Harvey Weinstein.

Hagemann-White et al (2010),

➤ Τα παρακάτω σημεία δείχνουν γιατί η βία με βάση το φύλο διαπράττεται και πώς είναι ανεκτή και θεωρείται αποδεκτή από την ευρύτερη κοινωνία (Youth4Youth, Pana & Lesta, σελ. 11)

1. Ανισότητα των φύλων και ιεραρχίες άνισων εξουσιών, όπου οι άνδρες κατέχουν μεγαλύτερη δύναμη και προνόμια και των οποίων τα γνωρίσματα εκτιμώνται περισσότερο από την κοινωνία.

2. Οι παραδοσιακές και αυστηρές έννοιες σχετικά με το τι σημαίνει να είσαι άνδρας (κυριαρχία και έλεγχος) και τι σημαίνει να είσαι γυναίκα (υποτακτική και ευάλωτη) υποστηρίζουν τον έλεγχο και τις βίαιες συμπεριφορές.
3. Η απεικόνιση των στερεοτύπων για τους άνδρες και τις γυναίκες στα δημοφιλή μέσα μαζικής ενημέρωσης και η απεικόνιση των βίαιων ενεργειών ως επιβράβευση και επιτυχία, ενώ παράλληλα γίνεται σεξουαλικοποίηση της βίας και απεικονίζουν τις γυναίκες ως διαθέσιμα και ευάλωτα σεξουαλικά αντικείμενα.
4. Ομάδες ομότιμων (ιδιαίτερα στην εφηβεία) που υποστηρίζουν τη σεξιστική συμπεριφορά ή τη βία και ενισχύουν την εχθρική ανδρεία και επιθετικότητα μέσω του εκφοβισμού λόγω φύλου («σεμνότυφη», «αδερφή»).
5. Η αποτυχία των οργανισμών να επιβάλλουν κυρώσεις στη βία που βασίζεται στο φύλο, για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικοί που αγνοούν περιστατικά εκφοβισμού με βάση το φύλο στο σχολείο, κατηγορώντας τα θύματα σε περιπτώσεις βιασμού, οδηγούν σε χαμηλά ποσοστά καταδίκης. Τα προβλήματα με την ενδοοικογενειακή βία πρέπει να παραμείνουν στην οικογένεια.

Ερώτηση συζήτησης:

Με ποιους τρόπους μπορεί κάποιος να υποστεί εκφοβισμό σε σχέση με το φύλο του; Μπορείτε να δώσετε κάποια παραδείγματα;

Χρήσιμο βίντεο στο YouTube:

Βία με βάση το φύλο - Στο βίντεο επισημαίνονται κάποια ευρήματα της έρευνας σχετικά με τα αίτια της βίας με βάση το φύλο (TheLancetTV, 2013, 16 Δεκεμβρίου). (2:28 λεπτά)

<https://www.youtube.com/watch?v=eahrLC9Eg98>

3.6 Επιπτώσεις της βίας λόγω φύλου

- Η πίεση για συμμόρφωση με τις παραδοσιακές έννοιες της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας μπορεί να εμποδίσει τους νέους να εξερευνήσουν ελεύθερα την ταυτότητά τους και την σεξουαλικότητά τους.
- Άτομα που δεν συμμορφώνονται με αυτές τις αυστηρές έννοιες μπορεί να υποστούν εκφοβισμό, κοινωνικό αποκλεισμό, διακρίσεις και κακοποίηση, για παράδειγμα, μια γυναίκα με πολλούς σεξουαλικούς συντρόφους μπορεί να υποστεί κοινωνικό αποκλεισμό.
- Τα εγκλήματα όπως η σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία κατά τα οποία κατηγορούν το θύμα παρά τον δράστη και δεν λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από την κοινωνία.
- Η εμπειρία της βίας με βάση το φύλο μπορεί να προκαλέσει μακροπρόθεσμες επιπτώσεις π.χ. χαμηλή αυτοεκτίμηση, κατάθλιψη, αυτοτραυματισμό, αυτοκτονία, σοβαρό σωματικό τραυματισμό, χαμηλότερη εκπαιδευτική επιτυχία.

(Youth4Youth, Pana & Lesta, 2012)

Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα 3.5- «Καταρρίψτε τους μύθους σχετικά με τη βία με βάση το φύλο!» μετά την ολοκλήρωση του θέματος σχετικά με τις επιπτώσεις της βίας λόγω φύλου.

3.7 Καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου

Τρόποι με τους οποίους οι νέοι μπορούν να καταπολεμήσουν τη βία με βάση το φύλο:

- Αντιμετωπίζοντας τον εκφοβισμό με βάση το φύλο στο σχολείο με προσωπική παρέμβαση, εάν είναι ασφαλές, ή λέγοντάς το σε ένα άτομο εξουσίας.
- Μαθαίνοντας για το τι συνιστά μια υγιή σχέση και ποιες είναι οι βίαιες συμπεριφορές ελέγχου που συνιστούν μια επιβλαβή σχέση. Αυτή η γνώση θα βοηθήσει στη διαμόρφωση υγιών σχέσεων ή στην αναγνώριση προειδοποιητικών σημαδιών στις δικές τους σχέσεις ή στις σχέσεις των ομότιμών τους.
- Μαθαίνοντας για τις επιπτώσεις των στερεοτύπων φύλου και πώς δημιουργούν ανισότητες, περιορισμούς και ανισορροπία εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Ενθαρρύνοντας τους να διερευνήσουν την ταυτότητα των φύλων τους εκτός του πλαισίου των αυστηρών κανόνων για το φύλο (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007)
- Μαθαίνοντας για τους πραγματικούς και διάφορους τρόπους με τους οποίους συμβαίνει η σεξουαλική βία και κατά συνέπεια καθιστώντας την πιο αναγνωρίσιμη και επικυρωμένη όταν συμβαίνει. Επίσης, αναπτύσσοντας δεξιότητες για την αντιμετώπιση των αποκαλύψεων σεξουαλικής επίθεσης ή τι πρέπει να κάνουν όταν γίνονται μάρτυρες ή το βιώνουν προσωπικά.
- Μαθαίνοντας να αναγνωρίζουν τους έμμεσους τρόπους με τους οποίους οι γυναίκες και τα νεαρά κορίτσια σεξουαλικοποιούνται στα ψηφιακά μέσα, τι μήνυμα μεταδίδει αυτή η σεξουαλικοποίηση και τον αντίκτυπο που έχει αυτό στην ανάπτυξη της αυτο-αντίληψής τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ

Στόχοι μάθησης:

- ✓ Η παροχή στους νέους μιας ακριβής εικόνας της σεξουαλικής βίας και των διαφόρων μορφών της ώστε να διευκολύνεται η αναγνώρισή της και η κύρωσή της όταν εμφανίζεται. Όταν οι άνθρωποι έχουν μια ανακριβή εικόνα της σεξουαλικής βίας, για παράδειγμα, αν νομίζουν ότι πάντα διαπράττεται από έναν άγνωστο, τότε μπορεί να μην αναγνωρίσουν αν οι ίδιοι ή κάποιος άλλος έχει βιώσει μια σοβαρή σεξουαλική επίθεση. Αυτή η χαμηλή αναγνώριση μπορεί να αποτελέσει φραγμό για τα θύματα όταν θα προσεγγίσουν τις υπηρεσίες υποστήριξης και όταν θα αναφέρουν το περιστατικό στην αστυνομία.
- ✓ Η αντιμετώπιση και κατάρριψη των μύθων και παρερμηνειών σχετικά με το βιασμό.
- ✓ Μάθετε πώς αυτές οι παρερμηνείες δικαιώνουν τις συμπεριφορές των θυμάτων, οι οποίες με τη σειρά τους μειώνουν τις αναφορές στην αστυνομία και συνεπώς τα ποσοστά καταδίκης.
- ✓ Ορισμός της συναίνεσης.
- ✓ Μύθοι σχετικά με τη συναίνεση.
- ✓ Οι επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας στα θύματα.
- ✓ Πώς να καταπολεμήσετε τη σεξουαλική βία.

4.1 Ορισμός της σεξουαλικής βίας

- ❖ Η σεξουαλική βία είναι οποιαδήποτε ανεπιθύμητη σεξουαλική πράξη ή δραστηριότητα. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές μορφές σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένων του βιασμού, της σεξουαλικής επίθεσης, της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, της σεξουαλικής παρενόχλησης, του βιασμού στο πλαίσιο του γάμου / της σχέσης, του καταναγκαστικού γάμου, της βίας βασισμένης στη τιμή, του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, η εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, σεξουαλική εκμετάλλευση και τελετουργική κακοποίηση.

(Rape Crisis England & Wales, 2017)

4.2 Ορισμός της σεξουαλικής παρενόχλησης

- ❖ Μορφή βίας με βάση το φύλο, συμπεριλαμβάνοντας πράξεις ανεπιθύμητης σωματικής, λεκτικής ή μη λεκτικής συμπεριφοράς σεξουαλικής φύσεως, οι οποίες έχουν σκοπό ή αποτέλεσμα να παραβιάζουν την αξιοπρέπεια των θυμάτων και να δημιουργούν ένα εκφοβιστικό, εχθρικό, εξευτελιστικό, ταπεινωτικό ή προσβλητικό περιβάλλον.

(Eige, Gender Equality Glossary and Thesaurus, 2018)

Χρήσιμο βίντεο στο Youtube:

Βίντεο κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης από τον Donald Glover (IndieWire, 2018, June 26th). (2:50 λεπτά)

<https://www.youtube.com/watch?v=51kmBTcR7rY>

- ❖ **Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα 3.4- «Χρησιμοποιήστε διαφορετικά σενάρια για να επισημάνετε τη διαφορά μεταξύ σεξουαλικής παρενόχλησης και θετικής προσοχής» μετά την ολοκλήρωση του παραπάνω ορισμού της «Σεξουαλικής παρενόχλησης».**

4.3 Μια ακριβής εικόνα της σεξουαλικής βίας και της παρενόχλησης

Μια πανευρωπαϊκή έρευνα που διενεργήθηκε το 2014 από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA, 2014) διαπίστωσε ότι:

- 1 στις 3 γυναίκες είχε υποστεί σωματική ή / και σεξουαλική κακοποίηση από την ηλικία των 15 ετών (FRA, 2014, σελ. 9).
- Η 1 στις 10 γυναίκες είχε υποστεί κάποια μορφή σεξουαλικής βίας από την ηλικία των 15 ετών (FRA, 2014, σελ. 9).
- 1 στις 20 γυναίκες είχε βιαστεί από την ηλικία των 15 ετών.
- Η έρευνα διαπίστωσε ότι κυρίως οι νεαρές γυναίκες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στη θυματοποίηση.
- 1 στις 4 γυναίκες που είχαν υποστεί σεξουαλική επίθεση δεν ήλθε σε επαφή με την αστυνομία ή με άλλους οργανισμούς βοήθειας μετά το σοβαρότερο περιστατικό επίθεσης εξαιτίας συναισθημάτων ντροπής ή / και αμηχανίας. Αυτός είναι ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους πρέπει να καταπολεμηθούν οι συμπεριφορές που κατηγορούν τα θύματα, καθώς οδηγούν σε αισθήματα αυτο-ενοχής και λανθασμένης ανάληψης ευθυνών.

Σεξουαλική παρενόχληση

- Μεταξύ του 74-75% των γυναικών σε επαγγελματικά περιβάλλοντα ή σε θέσεις εργασίας ανώτατου επιπέδου έχουν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση κατά τη διάρκεια της ζωής τους.
- 1 στις 4 είχε υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας τους τελευταίους 12 μήνες.
- 1 στις 5 γυναίκες ανέφεραν ότι αντιμετωπίζουν ανεπιθύμητες σεξουαλικές προτάσεις με τη μορφή επαφής, φιλήματος ή αγκαλιάσματος από την ηλικία των 15 ετών.
- Από τις γυναίκες που ανέφεραν ότι βιώνουν αυτό το είδος σεξουαλικής παρενόχλησης, το 32% ανέφερε ότι οι κύριοι δράστες ήταν ένας συνάδελφος, εργοδότης και / ή πελάτης.
- 1 στις 10 έχει βιώσει σεξουαλική παρενόχληση μέσω ηλεκτρονικών τεχνολογιών, όπως σεξουαλικά άσεμνα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μηνύματα ή ανεπιθύμητες σεξουαλικές προτάσεις που πραγματοποιούνται μέσω των κοινωνικών μέσων (FRA, 2014).

Παιδική κακοποίηση

- 1 στις 10 γυναίκες υπέστη κάποια μορφή σεξουαλικής κακοποίησης πριν από την ηλικία των 15 ετών.

- Το 97% της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών διαπράχθηκε από άνδρες (FRA, 2014).

Το Ιρλανδικό πλαίσιο

- Το 26% των γυναικών στην Ιρλανδία έχουν υποστεί σωματική και / ή σεξουαλική βία μετά την ηλικία των 15 ετών (FRA, 2014).
- Το 19% των γυναικών στην Ιρλανδία είχαν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση τους τελευταίους 12 μήνες (FRA, 2014).

The SAVI Report –Sexual Abuse and Violence in Ireland (McGee, et al., 2002)

- 1 στις 5 γυναίκες βιώνει σεξουαλική κακοποίηση κατά την παιδική ηλικία στην Ιρλανδία.
- 1 στους 6 άνδρες βιώνει σεξουαλική κακοποίηση κατά την παιδική ηλικία στην Ιρλανδία.
- 1 στις 5 γυναίκες αναφέρει τη σεξουαλική επίθεση κατά την ενηλικίωση στην Ιρλανδία.
- 1 στους 10 άνδρες αναφέρει τη σεξουαλική επίθεση κατά την ενηλικίωση στην Ιρλανδία.
- Στην Ιρλανδία, περίπου το 80% των δραστών είναι γνωστό στο θύμα. Μόνο το 20% περίπου των περιπτώσεων αφορούν αγνώστους. Παρόλα αυτά, οι βιασμοί που γίνονται από αγνώστους είναι οι πιο συνηθισμένοι τύποι επίθεσης που απεικονίζονται σε ταινίες και τηλεοπτικές σειρές.

Στην Ελλάδα

- 1:4 γυναίκες (25%) δηλώνει ότι έχει υποστεί κάποιας μορφής σωματική και/ή σεξουαλική βία κάποια στιγμή στη ζωή της (από την ηλικία των 15 ετών και μετά): από αυτές, τα ¾ αναφέρουν ως δράστη σύντροφο (νυν ή πρώην) (FRA, 2014).
- με βάση τα δεδομένα που αφορούν στο δράστη της κακοποίησης (σύντροφο ή όχι) φαίνεται ότι περίπου 1:5 γυναίκες (19%) που ζουν στην Ελλάδα δηλώνουν ότι έχουν κακοποιηθεί σωματικά και/ή σεξουαλικά από τον σύντροφό τους κάποια στιγμή στη ζωή τους (από την ηλικία των 15 ετών και μετά), ενώ 1:10 γυναίκες (10%) δηλώνουν ότι έχουν κακοποιηθεί από άλλο άτομο. Αξίζει να επισημανθεί το γεγονός πως το άθροισμα των δύο ποσοστών (29%) υποδεικνύει πως το 4% των γυναικών έχουν κακοποιηθεί όχι μόνο από σύντροφο/-ους αλλά και από άλλο/-α άτομο/-α.
- σωματική βία αναφέρει ότι έχει υποστεί το 24% των γυναικών (18% από σύντροφο και 10% από άλλο άτομο), ενώ σεξουαλική βία αναφέρεται από το 6% των γυναικών (5% από σύντροφο και 1% από άλλο άτομο). Τα αθροίσματα των υποκατηγοριών υποδεικνύουν και πάλι πως στο 4% των σωματικά κακοποιημένων γυναικών, έχουν κακοποιηθεί όχι μόνο από σύντροφο/-ους αλλά και από άλλο/-α άτομο/-α αλλά και ότι το 5% των γυναικών έχει υποστεί σωματική και σεξουαλική κακοποίηση.

Ο βιασμός είναι το μοναδικό έγκλημα στο οποίο κατηγορείται το θύμα για το έγκλημα ή αναμένεται από το θύμα να αναλάβει κάποια ευθύνη για το περιστατικό.

Η σεξουαλική βία περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο γυναίκες θύματα και άνδρες δράστες. Οι άνδρες και τα αγόρια μπορούν επίσης να πέσουν θύματα σεξουαλικής βίας.

Άτομα όλων των ηλικιών μπορούν να είναι θύματα σεξουαλικής βίας, δηλαδή η σεξουαλική βία δεν διαπράττεται αποκλειστικά εναντίον εκείνων που είναι νέοι, ελκυστικοί και ικανοί. Τα άτομα με αναπηρίες διατρέχουν υψηλό κίνδυνο να πέσουν θύματα σεξουαλικής βίας. Τα μέλη των σεξουαλικών μειονοτήτων αντιμετωπίζουν επίσης υψηλό κίνδυνο σεξουαλικής βίας.

Η σεξουαλική βία δεν προκαλείται από σεξουαλική επιθυμία, αλλά από την επιθυμία για κυριαρχία, έλεγχο και ταπείνωση.

Δεν υπάρχει συγκεκριμένο «προφίλ» ατόμου που τείνει να βιώσει σεξουαλική επίθεση. Υπάρχει μια ιδέα ότι ορισμένοι αδύναμοι ή ευάλωτοι άνθρωποι τείνουν να είναι θύματα βιασμού ή άνθρωποι που έχουν πολλούς ερωτικούς συντρόφους. Η αλήθεια είναι ότι οποιοσδήποτε μπορεί να υποστεί βιασμό.

❖ **Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα 3.7- «Αίσθημα Ασφαλείας» αφού οι μαθητές/-ριες έχουν παίξει το δεύτερο παιχνίδι και πριν ολοκληρώσετε την παρακάτω ενότητα με τίτλο «Μύθοι και παρερμηνείες σχετικά με το βιασμό».**

4.4 Μύθοι και παρερμηνείες σχετικά με το βιασμό

Προσαρμοσμένο από το Rape Crisis England & Wales: Myths vs. Realities (2018)

- **Μύθος:** Οι άνδρες που διαπράττουν πράξεις σεξουαλικής βίας ενώ βρίσκονται υπό την επήρεια δεν πρέπει να κατηγορούνται για την επίθεση, καθώς δεν ήταν στο σωστό πλαίσιο. Οι γυναίκες που δέχθηκαν επίθεση ενώ ήταν υπό την επήρεια πρέπει να δεχθούν κάποια ευθύνη για την ανεύθυνη συμπεριφορά τους.
- ✓ **Αλήθεια:** Η χρήση ναρκωτικών ουσιών ή αλκοόλ από τον δράστη δεν θα πρέπει να δικαιολογεί πράξεις σεξουαλικής βίας και ούτε να προκαλεί την απόδοση της ευθύνης της επίθεσης στα θύματα. Ο ίδιος ο δράστης είναι απόλυτα υπεύθυνος για τη διάπραξη της επίθεσης.
- **Μύθος:** Είναι εντάξει να πιέζεις κάποιον όσον αφορά τη σεξουαλική επαφή όταν βγαίνετε ή είστε ήδη σε σχέση ή είχατε ήδη σεξουαλική επαφή με το άτομο αυτό πριν.
- ✓ **Αλήθεια:** Κανείς δεν πρέπει ποτέ να εξαναγκαστεί σε σεξουαλική δραστηριότητα ανεξάρτητα από την κατάσταση της σχέσης. Η συναίνεση μπορεί να αλλάξει από στιγμή σε στιγμή και πρέπει να ελέγχεται τακτικά σε όλη τη σεξουαλική δραστηριότητα. Ένα άτομο μπορεί να αλλάξει γνώμη ανά πάσα στιγμή και η συναίνεσή του δεν πρέπει ποτέ να θεωρείται δεδομένη.
- **Μύθος:** Η σοβαρότητα της σεξουαλικής παρενόχλησης είναι συχνά υπερβολική. Η περισσότερες περιπτώσεις «σεξουαλικής παρενόχλησης» είναι λιγότερο σημαντικές και περιλαμβάνουν αβλαβή φλερτ (Youth4Youth, 2012)
- ✓ **Αλήθεια:** Η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να είναι καταστροφική. Συχνά δεν έχει καμία σχέση με το φλερτ από την πλευρά του δράστη, αλλά είναι σε μεγάλο βαθμό σχετική με τον έλεγχο, την κυριαρχία και / ή την κατάχρηση εξουσίας. Συχνά διαπράττεται από άτομα με εξουσία ενάντια σε άτομα με λιγότερη δύναμη, π.χ. Σκάνδαλο Harvey Weinstein.

- **Μύθος:** Η σεξουαλική βία μπορεί να προκληθεί αν ένα κορίτσι ντυθεί με αποκαλυπτικά ρούχα, «ζητώντας το». Μόνο νεαρά ελκυστικά κορίτσια υπόκεινται σε βιασμό.
- ✓ **Αλήθεια:** Κανένας δεν ζητά ποτέ να βιαστεί. Μια γυναίκα έχει το δικαίωμα να φορέσει ό,τι θέλει και να μην κινδυνεύει από επίθεση. Τα αποκαλυπτικά ρούχα δεν προκαλούν τους δράστες να διαπράξουν βιασμό. Ο βιασμός αφορά τον έλεγχο, την κυριαρχία και τη βία παρά τη σεξουαλική επιθυμία. Μόνο ο βιαστής είναι υπεύθυνος. Ο βιασμός διαπράττεται εναντίον ανθρώπων όλων των ηλικιών και φύλων.
- **Μύθος:** Πρόκειται για βιασμό μόνο εάν χρησιμοποιείται σωματική βία και προκαλούνται τραυματισμοί κατά τη διάρκεια της επίθεσης.
- ✓ **Αλήθεια:** Είναι πολύ φυσικό για ένα άτομο να παγώσει κατά τη διάρκεια μιας επίθεσης και να μην είναι σε θέση να μιλήσει εξαιτίας του φόβου και του σοκ. Επομένως, δεν είναι ασυνήθιστο να υπάρχουν ελάχιστα ή καθόλου εμφανή εξωτερικά σημάδια σωματικού τραύματος κατά τη διάρκεια μιας επίθεσης.
- **Μύθος:** Τα παιδιά θύματα σεξουαλικής κακοποίησης είναι πολύ πιθανό να γίνουν οι ίδιοι βιαστές όταν μεγαλώσουν.
- ✓ **Αλήθεια:** Η πλειοψηφία των ανθρώπων που κακοποιούνται σεξουαλικά ως παιδιά δεν θα κακοποιήσουν ποτέ άλλους. Δεν υπάρχει δικαιολογία για την κακοποίηση ενός παιδιού.
- **Μύθος:** Οι περισσότεροι βιασμοί διαπράττονται από έναν άγνωστο ενώ τα θύματα περπατούν ασυνόδευτα τη νύχτα.
- ✓ **Αλήθεια:** Περίπου το 90% των βιασμών διαπράττονται από κάποιον γνωστό και συχνά έμπιστο άτομο στο θύμα. Οι περισσότεροι βιασμοί διαπράττονται από φίλους, γνωστούς, συντρόφους / πρώην συντρόφους, γείτονες και συγγενείς. Συχνά συμβαίνουν επίσης σε χώρους όπου το θύμα αισθάνεται πιο ασφαλές, όπως το δικό του σπίτι, το σπίτι του δράστη ή στο σπίτι ενός φίλου (McGee, et al., 2002, Lyons, 2013).
- **Μύθος:** Οι γυναίκες πρέπει να αποφεύγουν να περπατούν ασυνόδευτες το βράδυ για να προστατεύονται από βιασμό ή επίθεση.
- ✓ **Αλήθεια:** Δεν πρέπει να αναμένεται από τις γυναίκες να περιορίζουν τις καθημερινές τους μετακινήσεις και τα δικαιώματά τους στην ελευθερία εξαιτίας του κινδύνου βιασμού.
- **Μύθος:** Οι γυναίκες συχνά κάνουν ψευδείς ισχυρισμούς για βιασμό προκειμένου να εκδικηθούν κάποιον ή για να τραβήξουν την προσοχή.
- ✓ **Αλήθεια:** Οι ψευδείς ισχυρισμοί για βιασμό είναι πραγματικά εξαιρετικά σπάνιοι, ενώ υπάρχει εκτεταμένη ελλιπή αναφορά σεξουαλικών επιθέσεων, καθώς πολλοί επιζώντες / πολλές επιζήσασες θα επιλέξουν να μην το αναφέρουν ποτέ στην αστυνομία (Levitt, 2013).
- **Μύθος:** Οι άνδρες δεν μπορούν να ελέγξουν τον εαυτό τους όταν διεγείρονται.
- ✓ **Αλήθεια:** Οι άνδρες μπορούν να ελέγξουν τις σεξουαλικές τους παρορμήσεις. Η επιλογή του βιασμού είναι μια συνειδητή απόφαση.

- **Μύθος:** Οι άνδρες δεν μπορούν να υποστούν βιασμό και μια γυναίκα δεν μπορεί να βιάσει έναν άνδρα.
- ✓ **Αλήθεια:** Οι έρευνες δείχνουν ότι η πλειοψηφία των σεξουαλικών επιθέσεων διαπράττονται από τους άνδρες κατά των γυναικών και των παιδιών. Ωστόσο, ένα μικρό ποσοστό γυναικών είναι επίσης σε θέση να κακοποιήσουν σεξουαλικά ένα άτομο. Οι άνδρες και τα αγόρια μπορούν επίσης να υποστούν βιασμό και σεξουαλική επίθεση και οι επιπτώσεις είναι εξίσου σοβαρές (McGee, et al., 2002, Lyons, 2013).

Rape Crisis England & Wales (2018)

4.5 Επιπτώσεις των μύθων σχετικά με τον βιασμό

- Αυτοί οι μύθοι σχετικά με τους βιασμούς συμβάλλουν στη επίρριψη των ευθυνών στα θύματα από την κοινωνία.
- Οι συμπεριφορές επίρριψης των ευθυνών στα θύματα αποτελούν μέρος του λόγου για τον οποίο τα θύματα αυτο-κατηγορούνται συχνά και αισθάνονται ντροπή.
- Όταν οι μύθοι των βιασμών επιρρίπτουν την ευθύνη στο θύμα, μειώνουν τις πιθανότητες να γίνουν αναφορές στην αστυνομία, οι οποίες με τη σειρά τους μειώνουν τα ποσοστά καταδίκης. Επίσης, λειτουργούν ως εμπόδια για τα θύματα που αναζητούν υπηρεσίες υποστήριξης.
- Οι μύθοι των βιασμών δημιουργούν μια ανακριβή αναπαράσταση του τρόπου με τον οποίο συμβαίνει ένας βιασμός (διαπράττονται κυρίως από ανθρώπους που μας είναι γνωστά). Αυτό μειώνει τις πιθανότητες των θυμάτων να αναγνωρίσουν την εμπειρία τους ως βιασμό και ως κάτι αρκετά σοβαρό για να αναφέρουν. Μια μελέτη του Orchowski et al., (2013) εξέτασε την ιδέα που είχαν κάποιες φοιτήτριες σχετικά με τη σεξουαλική θυματοποίηση και διαπίστωσε ότι «Οι περισσότερες γυναίκες που ανέφεραν εμπειρίες σεξουαλικής θυματοποίησης δεν αυτο-προσδιόριζονταν ως θύματα και το 38% χαρακτήρισε τη σεξουαλική θυματοποίηση ως μια μορφή σοβαρά κακής επικοινωνίας. Η μεγαλύτερη εξοικείωση με τον δράστη, η υψηλότερη απόδοση ευθύνης στα ίδια τα θύματα και η χρήση ουσιών από τα θύματα κατά τη στιγμή της επίθεσης συσχετίστηκαν με τον χαρακτηρισμό των εμπειριών σεξουαλικής επίθεσης ως σοβαρής κακής επικοινωνίας» σελ.940.

4.6 Ορισμοί της συναίνεσης:

Οι Hickman & Muehlenhard (1999, σελ. 259) ορίζουν τη σεξουαλική συναίνεση ως «την ελεύθερα δοθείσα λεκτική ή μη λεκτική επικοινωνία ενός αισθήματος προθυμίας εμπλοκής σε σεξουαλική δραστηριότητα». Η MacNeela *et al.* (2017, σ. 3) πρόσθεσε περαιτέρω στον ορισμό αυτό ότι η συναίνεση πρέπει να είναι «συνεχής, αναφέρεται σε πολλαπλές μορφές δραστηριότητας και επηρεάζεται από τους σχετικούς παράγοντες όπως η κατάσταση της σχέσης».

Ο Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού της Αμερικής (Planned Parenthood Federation of America) (2018) ορίζει τα βασικά συστατικά της συναίνεσης ως: Ελεύθερη, αναστρέψιμη, ενημερωμένη, ενθουσιώδη και συγκεκριμένη.

Το ιρλανδικό δίκαιο ορίζει ότι η σεξουαλική συναίνεση είναι παρούσα όταν «ένα άτομο συναινεί σε σεξουαλική πράξη εάν συμφωνεί ελεύθερα και οικειοθελώς να συμμετάσχει σε αυτή την πράξη» (νόμος 2017, άρθρο 48 του Ποινικού Δικαίου). Ο νόμος ορίζει επίσης ότι η σεξουαλική συναίνεση δεν είναι παρούσα αν:

- Ένα άτομο επιτρέπει ή απλώς υποβάλλεται σε σεξουαλική πράξη λόγω υποβολής βίας ή της απειλής βίας ή λόγω του φόβου ότι δύναται να υπάρξει βία εάν αντισταθεί.
- Αν το άτομο κοιμάται ή δεν έχει τις αισθήσεις του.
- Εάν ένα άτομο δεν είναι σε θέση να συναινέσει λόγω της επιρροής των ναρκωτικών ή του αλκοόλ που του χορηγήθηκαν, εθελοντικά ή ακούσια.
- Εάν το άτομο πάσχει από σωματική αναπηρία που εμποδίζει την ικανότητά του να επικοινωνεί τη συναίνεση ή την άρνηση του.
- Αν το άτομο δεν κατανοεί πλήρως τη φύση και τον σκοπό της πράξης.
- Σε περίπτωση που κάποιος κάνει λάθος σχετικά με την ταυτότητα του ατόμου ή των ατόμων που εμπλέκονται στην πράξη.
- Αν το άτομο κρατείται παράνομα κατά τη στιγμή της πράξης.
- Εάν η έκφραση της συναίνεσης προέρχεται από κάποιον άλλο εκτός του ατόμου που εμπλέκεται στη σεξουαλική δραστηριότητα.

Ο νόμος καθιστά επίσης σαφές ότι η συναίνεση μπορεί να αποσυρθεί ανά πάσα στιγμή πριν από τη σεξουαλική δραστηριότητα και οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της σεξουαλικής δραστηριότητας. Ο νόμος ορίζει επίσης ότι αν το άτομο δεν φέρει κάποια προφορική ή σωματική αντίσταση, αυτό δεν συνιστά απαραίτητως σεξουαλική συναίνεση. Η απουσία συναίνεσης συνιστά σεξουαλική επίθεση (Νόμος περί σεξουαλικών παραβάσεων του Ποινικού Νόμου, 2017, Άρθρο 48).

Χρήσιμο βίντεο στο Youtube:

Βίντεο που συγκρίνει την έννοια της συναίνεσης με ένα φλιτζάνι τσάι (Kiefer, 2017, February 4th). (2:49 λεπτά)

<https://www.youtube.com/watch?v=igqM6irCWvM>

4.7 Μύθοι και εσφαλμένες αντιλήψεις σχετικά με τη συναίνεση

Οι μύθοι σχετικά με τη συναίνεση ήταν εμπνευσμένοι από την υποκλίμακα των Humphreys και Brousseau σχετικά με *Θετική στάση έναντι της σεξουαλικής συναίνεσης*, από την έκθεση *SMART σχετικά με τη συναίνεση* (Positive Attitude to sexual consent sub-scale) (MacNeela et al., 2017), από την *Κλίμακα αποδοχής των μύθων σχετικά με τον βιασμό του Ιλινόις* (The Illinois Rape Myth Acceptance Scale) (Payne, Lonsway, & Fitzgerald, 1999; McMahon & Farmer, 2011), από την *Κρίση βιασμών στην Αγγλία και Ουαλία «Μύθοι εναντίον πραγματικότητας»* (Rape Crisis England and Wales 'Myths vs. Realities') (2018) και από τη *Καμπάνια Συναίνεσης του Κέντρου Κρίσεως βιασμών στο Δουβλίνο* (The Dublin Rape Crisis Centre's Ask Consent Campaign) (2017).

- **Μύθος:** Εάν κάποιος/α είναι έντονα μεθυσμένος/η, μπορεί να δώσει τη συναίνεση του/της.
- ✓ **Πραγματικότητα:** Όχι, εάν ένα άτομο είναι «έντονα μεθυσμένο», δεν είναι πλέον σε θέση να διαπραγματευτεί τη σεξουαλική συναίνεση.

- **Μύθος:** Αν κάποιος/α συναινέσει σε μια σεξουαλική δραστηριότητα μια φορά, η σεξουαλική συναίνεση μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη αυτομάτως για μελλοντικές περιπτώσεις.
- ✓ **Πραγματικότητα:** Όχι, η συναίνεση δεν πρέπει ποτέ να θεωρείται δεδομένη. Η συναίνεση πρέπει να εξετάζεται συνεχώς πριν και κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε μορφής σεξουαλικής δραστηριότητας.
- **Μύθος:** Δεν είναι απαραίτητο να ζητήσετε συναίνεση αν έχετε μακροχρόνια σχέση.
- ✓ **Πραγματικότητα:** Η συναίνεση δεν πρέπει ποτέ να θεωρείται δεδομένη, είτε είστε σε μακροχρόνια ή σε νέα σχέση.
- **Μύθος:** Εάν κάποιος δεν αντιστέκεται σωματικά ή προφορικά, τότε η συναίνεση είναι δεδομένη.
- ✓ **Πραγματικότητα:** Όχι. Ένα άτομο μπορεί να μην αντιστέκεται σωματικά γιατί μπορεί να φοβάται τη σωματική βία εάν αντισταθεί. Είναι επίσης μια φυσική απάντηση φόβου το να παγώσει κάποιος κατά τη διάρκεια μιας τραυματικής κατάστασης όπου δεν ξέρει πως να αντιδράσει. Αν το άλλο άτομο δεν ανταποκρίνεται με ενθουσιασμό, θα πρέπει να ελέγξετε μαζί του/της για να βεβαιωθείτε ότι αισθάνεται άνετα και όχι εξαναγκασμένος/η.
- **Μύθος:** Εάν ένα άτομο δεν λέει όχι, τότε η συναίνεση θεωρείται δεδομένη.
- ✓ **Πραγματικότητα:** Είναι ευθύνη και των δύο μερών να ελέγχουν προφορικά με τον/την σύντροφό τους σε όλη τη διάρκεια της σεξουαλικής δραστηριότητας για να εξασφαλίσουν ένα σταθερό «Ναι» παρά την έλλειψη ενός «Όχι» έτσι ώστε να εξασφαλίσουν τη συναίνεση. Το Κέντρο Κρίσεων Βιασμών του Δουβλίνου (2017) παρέχει κάποιες εισηγήσεις τρόπων επικοινωνίας με τον/την σύντροφο σας:
 - Είσαι άνετος/η;
 - Είσαι εντάξει;
 - Θέλεις να το πάμε πιο αργά;
 - Θέλεις να προχωρήσουμε περισσότερο;
 - Είσαι σίγουρος/η γι' αυτό;
- **Μύθος:** Εάν και τα δύο μέρη είναι έντονα σε κατάσταση μέθης, κανείς δεν μπορεί να κατηγορηθεί για σεξουαλική επίθεση αν υπάρξει.
- ✓ **Πραγματικότητα:** Αν κάποιος βρίσκεται σε έντονη κατάσταση μέθης, αυτό δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία ή υπεράσπιση για βιασμό ή σεξουαλική επίθεση, όπως δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη δικαιολογία πολλών άλλων εγκλημάτων.
- **Μύθος:** Αν κάποιος/α αρχικά συναινέσει για τη σεξουαλική δραστηριότητα, δεν μπορεί να αλλάξει γνώμη κατά τη διάρκεια της πράξης ή να αποσύρει τη συναίνεσή του/της στη μέση της πράξης.

- ✓ **Πραγματικότητα:** Ένα άτομο είναι ελεύθερο να αλλάξει γνώμη οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της πράξης και γι' αυτό είναι σημαντική η επικοινωνία με τον/την σύντροφό σας σε όλα τα στάδια της πράξης.
 - **Μύθος:** Η μετάβαση στο διαμέρισμα κάποιου υποδηλώνει ότι έχει ήδη δοθεί συναίνεση.
 - ✓ **Πραγματικότητα:** Η συναίνεση δεν θα πρέπει ποτέ να θεωρείται δεδομένη ανεξάρτητα από τις περιστάσεις. Η αναζήτηση της προφορικής επιβεβαίωσης της συναίνεσης από τον/την σύντροφό σας είναι ο ασφαλέστερος τρόπος να προσδιοριστεί εάν υπάρχει συναίνεση και είναι πιθανό να μειώσει τις πιθανότητες παρερμηνειών.
 - **Μύθος:** Αρκεί να εξασφαλιστεί η συναίνεση μία φορά στην αρχή της πράξης.
 - ✓ **Πραγματικότητα:** Η συγκατάθεση θα πρέπει να ελέγχεται σε όλα τα στάδια της πράξης.
 - **Μύθος:** Η συναίνεση μπορεί να δοθεί ή να υπονοηθεί με τη χρήση μόνο μη λεκτικών σημάτων.
 - ✓ **Πραγματικότητα:** Η αναζήτηση της προφορικής επιβεβαίωσης της συναίνεσης από τον σύντροφό σας είναι ο ασφαλέστερος τρόπος να διαπιστωθεί εάν υπάρχει συναίνεση και είναι πιθανό να μειωθούν οι πιθανότητες παρερμηνείας.
 - **Μύθος:** Αν ένα άτομο μιλά ακατάληπτα, δυσκολεύεται να σταθεί ή δυσκολεύεται να παραμείνει ξύπνιος, εξακολουθεί να έχει τη δυνατότητα να δώσει τη συναίνεσή του/της.
 - ✓ **Πραγματικότητα:** Αυτό το επίπεδο μέθης δεν επιτρέπει σε ένα άτομο να δώσει τη συναίνεση του εθελοντικά, καθώς δεν είναι στην κατάλληλη κατάσταση για να το κάνει.
 - **Μύθος:** Δεν είναι αναγκαία η συναίνεση για άλλες σεξουαλικές δραστηριότητες εκτός από τη σεξουαλική επαφή, όπως το φιλί, το άγγιγμα ή το στοματικό σεξ.
 - ✓ **Πραγματικότητα:** Είναι σημαντικό να ζητάτε συναίνεση σε όλες τις δραστηριότητες εκτός από τη συνουσία.
 - **Μύθος:** Είναι ευθύνη του ατόμου που δεν συναινεί πλέον, να μιλήσει και να πει όχι.
 - ✓ **Πραγματικότητα:** Είναι ευθύνη και των δύο μερών να ελέγξουν με τον/την σύντροφό τους για να εξασφαλίσουν ότι η συναίνεση τους είναι ακόμα παρούσα.
- ❖ **Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα 3.1 – «Όρια», αφού ολοκληρώσετε την ενότητα «Μύθοι και εσφαλμένες αντιλήψεις σχετικά με τη συναίνεση» πιο πάνω.**

4.8 Επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας

➤ Η σεξουαλική βία μπορεί να έχει καταστροφικές επιπτώσεις:

- Τα θύματα νιώθουν ντροπή, σύγχυση και ενοχή.
- Τα θύματα υποφέρουν από κατάθλιψη, μετά-τραυματικό στρες (PTSD), άγχος, αυτοτραυματισμό και αυτοκτονικές σκέψεις.

- Η σεξουαλική βία μπορεί να έχει επιπτώσεις στη σεξουαλικότητα και στις προσωπικές σχέσεις των θυμάτων.
- Η σεξουαλική βία μπορεί επίσης να έχει αντίκτυπο στην ταυτότητα και την ιδέα του ατόμου για τον εαυτό του.
- Μπορεί επίσης να προκαλέσει την απώλεια του στόχου και του κινήτρου για την καθημερινή ζωή.

The SAVI Report –Sexual Abuse and Violence in Ireland (McGee, et al., 2002)

4.9 Καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας

❖ Οι νέοι μπορούν να καταπολεμήσουν τη σεξουαλική βία:

- Μην υποστηρίζοντας τους μύθους σχετικά με τον βιασμό και συμπεριφορές κατά τις οποίες το θύμα κατηγορείται για το βιασμό.
- Αντιμετωπίζοντας προσωπικά τις σεξιστικές συμπεριφορές και τη σεξουαλική παρενόχληση αν είναι ασφαλές να το πράξει.
- Με το να πιστέψουν ένα άτομο εάν αποκαλύψει μια εμπειρία σεξουαλικής βίας και να τον/την κάνουν να νιώσει ασφάλεια μετά την αποκάλυψη.
- Ενημερώνοντας τις αρχές ή κάποιον που εμπιστεύεστε εάν είστε μάρτυρας βίας ή βιώνετε σεξουαλική βία.
- Αν δεν κάνετε τίποτα, συμβάλλετε στην ανεκτικότητα των σεξιστικών συμπεριφορών και της σεξουαλικής βίας στην κοινωνία.

Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα 3.6- «Το μήνυμά μας! (Αφίσα για μια εκστρατεία εθελοντών)» στο τέλος του μαθήματος.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΘΕΜΑΤΑ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ

❖ Θέματα ευαισθησίας

Όταν συζητάμε ευαίσθητα ζητήματα όπως η σεξουαλική βία και η ενδοοικογενειακή βία, είναι σημαντικό να έχουμε επίγνωση του ποιος μπορεί να βρίσκεται στην αίθουσα. Μπορεί να υπάρχουν παιδιά στην αίθουσα που έχουν βιώσει προσωπικά αυτές τις μορφές βίας ή να ήταν μάρτυρες βίας. Ως εκ τούτου, μπορεί να είναι σημαντικό να μην αναφερθούμε σε λεπτομέρειες σχετικά με ορισμένες πραγματικές εμπειρίες. Μπορεί να είναι χρήσιμο, στην αρχή κάθε ενότητας να καθοριστούν ορισμένοι βασικοί κανόνες.

5.1 Καθορισμός βασικών κανόνων

➤ Βασικοί κανόνες

- Κανείς δεν χρειάζεται να συζητά ή να αποκαλύπτει οτιδήποτε αν δεν αισθάνεται άνετα.
- Οι μαθητές/-ριες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι μπορούν να βγουν έξω οποιαδήποτε στιγμή αν δεν είναι άνετοι/-ες με το θέμα.
- Οι απόψεις όλων πρέπει να ακουστούν και να σέβονται.

5.2 Αντιμέτωπιση των αποκαλύψεων από τους/τις μαθητές/-ριες

➤ Όταν συζητάτε με ένα νεαρό άτομο για την δική του εμπειρία κακοποίησης, είναι σημαντικό να ακούσει αυτά τα 6 πράγματα από εσάς:

1. Σε πιστεύω.
2. Χαίρομαι που μου το είπες αυτό. Είσαι πολύ γενναίος/α.
3. Λυπάμαι πολύ που σου συνέβη αυτό.
4. Δεν είσαι ο/η μόνος/η που έχει υποστεί κακοποίηση. Μπορεί να συμβεί σε πολλούς ανθρώπους.
5. Δεν είναι δικό σου λάθος.
6. Υπάρχουν άνθρωποι που μπορούν να βοηθήσουν.

(Youth4Youth, Pana & Lesta, 2012)

- ❖ Εάν ο μαθητής/η μαθήτρια αποκαλύψει μέσα σε μια τάξη με την παρουσία άλλων, είναι καλύτερο να διακόψετε τη συνεδρία για ένα διάλειμμα και στη συνέχεια να μιλήσετε στο παιδί σε ξεχωριστό δωμάτιο.
- ❖ Μερικά σημαντικά θέματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την αποκάλυψη:
 - Ο μαθητής/η μαθήτρια υφίσταται επί του παρόντος κακοποίηση ή είχε γίνει στο παρελθόν;
 - Βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο;

(Youth4Youth, Pana & Lesta, 2012)

5.3 Κατευθυντήριες Γραμμές για την Αντιμετώπιση της Αποκάλυψης Κακοποίησης Παιδιών από την Tusla (2018) - Οργανισμός Παιδιού και Οικογένειας της Ιρλανδίας:

(Ακολουθήστε τις οδηγίες και τις υποχρεωτικές διαδικασίες αναφοράς σχετικά με την κακοποίηση παιδιών που σχετίζεται με τη χώρα σας)

- Αντιδράστε ήρεμα.
- Ακούστε προσεκτικά.
- Πάρτε το παιδί σοβαρά.
- Βεβαιώστε το παιδί ότι έχει πάρει τη σωστή απόφαση να σας μιλήσει.
- Μην υποσχεθείτε ότι θα κρατήσετε κάτι μυστικό.
- Κάνετε ερωτήσεις μόνο για διευκρινίσεις. Μην κάνετε κύρια ερωτήματα.
- Βεβαιωθείτε με το παιδί ότι αυτό που έχετε ακούσει είναι σωστό και κατανοητό.
- Μην εκφράσετε τις απόψεις σας σχετικά με τον υποτιθέμενο δράστη.
- Βεβαιωθείτε ότι το παιδί καταλαβαίνει τις διαδικασίες που θα ακολουθήσουν.
- Κάνετε γραπτή έκθεση της συνομιλίας το συντομότερο δυνατό, με όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες και λεπτομέρειες.
- Χειριστείτε τις πληροφορίες εμπιστευτικά, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας για την Καθοδήγηση παιδιών και της νομοθεσίας

(Θα πρέπει πάντα να ανατρέχετε στις διαδικασίες αποκάλυψης που είναι συγκεκριμένες στη χώρα σας καθώς και σε όλες τις υποχρεωτικές διαδικασίες αναφοράς που ισχύουν, όπως π.χ. ο Νόμος 3500 για την ενδοοικογενειακή βία)

5.4 Συμβουλές σε νέους που αντιμετωπίζουν αποκαλύψεις σεξουαλικής βίας:

- Τα παιδιά και οι νέοι μπορεί να αισθάνονται πιο ασφαλείς να αποκαλύψουν την κακοποίηση αρχικά σε έναν αδελφό/ή ή έναν έμπιστο φίλο.
- Να θυμάστε ό,τι πρόκειται να ακούσετε μπορεί να είναι πολύ ενοχλητικό και να προκαλέσει αναστάτωση και ίσως να γνωρίζετε τον δράστη.
- Μην κάνετε ενεργές πράξεις, αλλά ενθαρρύνετε το άτομο να επικοινωνήσει και να ζητήσει βοήθεια από έναν αξιόπιστο ενήλικα ή επαγγελματία.
- Είναι σημαντικό να θυμάστε ότι ενώ ο ρόλος σας είναι να είστε υποστηρικτικός ακροατής, δεν είναι ο ρόλος σας να συμβουλευέτε το παιδί ή να διερευνήσετε τους ισχυρισμούς του.

Βιβλιογραφία

American Psychological Association. (2011). The Sexualisation of Girls: What Girls Can Do. Retrieved 22/07/2018 from <http://www.apa.org/pi/women/programs/girls/tips-for-girls.pdf>

BBC Stories. (2017, August 16th). Girl toys vs. boy toys: The experiment- BBC Stories [Video Clip]. Retrieved 21/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=nWu44AqF0il>

Chaudhary, S. (2015). 20 Highly Sexist Print Ads that Objectify Women. Scoopwhoop. Retrieved 21/07/2018 <https://www.scoopwhoop.com/inothernews/sexist-advertisements/#.gbevs2lfw>

Chapman, M. & Farey-Jones, D. (2011, November 23rd). Lynx ads banned for degrading women and reaching kids. Campaign. <https://www.campaignlive.co.uk/> Retrieved from: <https://www.campaignlive.co.uk/article/lynx-ads-banned-degrading-women-reaching-kids/1105465>

Collins, R. L. (2011). Content Analysis of Gender Roles in Media: Where Are We Now and Where Should We Go? *Sex Roles*, 64, pp. 290-298.

Criminal Law (Sexual Offences) Act, 2017. Section 48. Ireland. www.irishstatutebook.ie. Retrieved from: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2017/act/2/section/48/enacted/en/html>.

CSO. (2018). Higher Education Outcomes: Graduation Years 2010-2014. Central Statistics Office & Higher Education Authority: Ireland.

DCYA. (2017). LGBTI+ National Youth Strategy: Report of the consultations with Young People in Ireland. Department of Children and Youth Affairs: Dublin.

Diamond, M. (2002). Sex and Gender are Different: Sexual Identity and Gender Identity are Different. *Clinical Child Psychology & Psychiatry*, 7, pp. 320-334.

Dunn, S. (2015a). [Untitled Electronic Image of her daughter Stephanie Dunn]. www.facebook.com. Retrieved 21/07/2018 from <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10205047610205315&set=a.3529793118909.2131325.1094663572&type=3&theater>

Dunn, S. (2015b). [Untitled Electronic Image of her daughter Stephanie Dunn]. www.facebook.com. Retrieved 21/07/2018 from <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10205048473826905&set=a.3529793118909.2131325.1094663572&type=3&theater>

European Institute for Gender Equality (2018). Gender Equality Glossary and Thesaurus: Sexual Harassment. <http://eige.europa.eu/> Retrieved from <http://eige.europa.eu/rdc/thesaurus/terms/1376> on 11/06/2018

European Institute for Gender Equality. (2017, August 17). Gender stereotypes and education. Retrieved 21/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=nrZ21nD9l-0>

European Commission (2012). Trans and Intersex People: Discrimination on the Grounds of Sex, Gender Identity and Gender Expression. European Network of Legal Experts in the Field of Gender Equality.

Finn, C. (January, 2018). 'Ireland is behind the times in tackling revenge porn'. The Journal. www.thejournal.ie. Retrieved from: <http://www.thejournal.ie/revenge-pon-labour-bill-3826367-Jan2018/> on 26/04/18.

FRA. (2014). Violence against women: an EU-wide survey (Results at a glance). European Union Agency for Fundamental Rights: Luxemburg. Retrieved from <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-results-glance>.

Fredrickson, B. L. & Roberts, T. A. (1997). Objectification Theory: Towards Understanding Women's Lived Experiences and Mental Health Risks. *Psychology of Women Quarterly*, 21, pp. 173-206.

Fredrickson, B. L., Roberts, T., Noll, S. M., Quinn, D. M., & Twenge, J. M. (1998). That swimsuit becomes you: Sex differences in self-objectification, restrained eating, and math performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, pp. 269-284.

Frye, M. (2016, August 31st). Girls' Life magazine. [Digital Image]. <https://www.facebook.com/> Retrieved 21/07/2018 from <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10209018339469017&set=a.1733503330739.100535.1033220927&type=3&theater>

Gender Equality Law Center. (2015). Gender Stereotyping. [Genderequalitylawcenter.org](http://genderequalitylawcenter.org). Retrieved from <https://www.genderequalitylaw.org/gender-stereotyping-on-25/9/17>

Girls Will Be. (2017, May 25th). Why are Girls' Clothes so Much Smaller? [Electronic Image]. Retrieved from <https://www.facebook.com/girlswillbeHQ/>

Grabe, S., Hyde, J. S. & Ward, L. M. (2008). The Role of the Media in Body Image Concerns Among Women: A Meta-Analysis of Experimental and Correlational Studies. *Psychological Bulletin*, 134, pp. 460-476.

Graff, K., Murnen, S. K. & Smolak, L. (2012). Too Sexualised to be Taken Seriously? Perceptions of a Girl in Childlike vs. Sexualizing Clothing. *Sex Roles*, 66, pp. 766-775.

Graff, K., Kiely, E., Ging, D., Kitching, K. and Leane, M. (2015) The sexualisation and commercialisation of children in Ireland: an exploratory study. *Dublin: Department of Children and Youth Affairs*.

Hagemann-White, C., Kavemann, B., Kindler, H., Meysen, T. & Puchert, R. (2010) Review of Research on Factors at Play in Perpetration. *Publications Office of the European Union*.

Hickman, S. E., & Muehlenhard, C. L. (1999). "By the semi-mystical appearance of a condom": How young women and men communicate sexual consent in heterosexual situations. *Journal of Sex Research*, 36, pp. 258-272.

Horne, R. M., Johnson, M. D., Galambos, N. L., & Krahn, H. J. (2017). Time, Money, or Gender? Predictors of the Division of Household Labour Across Life Stages. *Sex Roles*, pp. 1-13.

Humphreys, T. P. & Brousseau, M. M. (2010). The Sexual Consent Scale-Revised: Development, Reliability, and Preliminary Validity. *Journal of Sex Research*, 47, pp. 420-428.

IndieWire. (2018, June 26th). *Time's Up Anti Harassment PSA* [Video Clip]. Retrieved 22/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=51kmBTcR7rY>

iSchoolAfrica & iSchool Press Team. (2015, August 31st). *Inspiration: What is Gender Based Violence* [Video Clip]? Retrieved 22/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=3AF9Rjki0DE>

Kaushal, K. (2017). [Untitled Electronic Image of 12 year old Malaysian Chess Competitor]. Retrieved on the 20/07/2018 from <https://www.facebook.com/kaushal.khandhar/posts/10154911101336281>

Kiefer, F. (2017). *Tea Consent (Clean)* [Video Clip]. Retrieved 22/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=igqM6irCWvM>

Klettke, B., Hallford, D. J. & Mellor, D. J. (2014). Sexting prevalence and correlates: A systematic literature review. *Clinical Psychology Review*, 34, pp. 44-53.

Levitt, A. (2013). *Charging Perverting the Course of Justice and Wasting Police Time in cases involving Allegedly False Rape and Domestic Violence Allegations*. Report to the Director of Public Prosecutions.

Little, W. & Little, W. (2013). *Introduction to Sociology*. OpenStax College: Rice University Canada.

McCorry, P. (2011). Top ten mistakes made by researchers when presenting to young people. Learn differently Ltd. <http://learn-differently.com/> Retrieved 21/07/2018 from <http://learn-differently.com/files/2011/08/top-ten-mistakes-article-2011.pdf>

MacNeela, P., Breen, J., Byrnes, E., O' Higgins, S., Seery, C. & Silke, C. (2017). Development, Implementation, and Evaluation of the SMART Consent Workshop on Sexual Consent for Third Level Students. SMART Consent: NUI Galway.

McGee, H., Garavan, R., De Barra, M., & Conroy, R. (2002) The SAVI Report –Sexual Abuse and Violence in Ireland. Royal College of Surgeons in Ireland. *Dublin Rape Crisis Centre: The Liffey Press*.

McMahon, S. & Farmer, G. L. (2011). An Updated Measure for Assessing Subtle Rape Myths. *Social Work Research*, 35, p. 71-81.

McGlynn, C. & Rackley, E. (2017). More than 'Revenge Porn': Image-Based Sexual Abuse and the Reform of Irish Law. *Irish Probation Journal*, 14, p. 38-51.

Murnen, S. K. & Krause, A. K. (2013). Low-Cut Shirts and High Heeled Shoes: Increased Sexualization Across Time in Magazine Depictions of Girls. *Sex Roles*, 69, Springer Science & Business Media New York.

New York Magazine. (2018). *Boys and Girls on Stereotypes* [Video Clip]. Retrieved 21/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=aTvGSstKd5Y>

The New Yorker. (2014). Quiz: Which Oscar Nominated Movies most Ignore Women? Culture Desk. www.newyorker.com. Retrieved from <https://www.newyorker.com/culture/culture-desk/quiz-which-oscar-nominated-movies-most-ignore-women> on 24/05/2018.

NOBullying.com: The World's Authority on Bullying (2016). Gender Stereotypes: Definitions, Examples and Analysis. *NOBullying.com*. Retrieved from: <https://nobullying.com/gender-stereotypes/> on 25/9/17.

Office for Internet safety. Tips on Internet Safety for Children. OSI. www.internetsafety.ie Retrieved from <http://www.internetsafety.ie/en/is/pages/tipsforchildren> on the 27/04/18.

Office for Internet Safety (2016). Internet Safety: Play you Part [Leaflet]. Dublin: OSI.

ONS. (2016). Women shoulder the responsibility of 'unpaid work'. Retrieved from: <https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/earningsandworkinghours/articles/womenshouldertheresponsibilityofunpaidwork/2016-11-10>

Orchowski, L. M. (2013). Factors associated with college women's labelling of sexual victimisation. *Violence and Victims, 28, 6, pp. 940-958*.

Orenstein, P. (2017). What young women believe about their own sexual pleasure. TED Talks. Retrieved from YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=mWA2uL8zXPI&t=46s>.

Overly Attached Girlfriend-Pretty much [Digital Image]. (2012). knowyourmeme.com Retrieved from <http://knowyourmeme.com/photos/321822-overly-attached-girlfriend>

Overly Attached Girlfriend-She Installed GPS [Digital Image]. (2012). knowyourmeme.com Retrieved from <http://knowyourmeme.com/photos/321900-overly-attached-girlfriend>

Pana, A., & Lesta, S. (2012). Youth4Youth: A manual for Empowering young people in preventing gender-based violence through education. *The Mediterranean Institute of Gender Studies (MIGS): Daphne Programme*.

Papadopoulos, L. (2010) Sexualisation of Young People: Review. *London: Home Office*.

Payne, D. L., Lonsway, K. A. & Fitzgerald, L. F. (1999). Rape Myth Acceptance: Exploration of Its Structure and Its Measurement Using the Illinois Rape Myth Acceptance Scale. *Journal of Research in Personality, 33, pp. 27-68*.

Poulter, S. (2011, November 23rd). 'Degrading' Lynx adverts featuring glamour model Lucy Pinder banned by watchdog. Mail Online. <http://www.dailymail.co.uk>. Retrieved from <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2064946/Degrading-Lynx-adverts-featuring-Lucy-Pinder-banned-watchdog.html>

Racic, M. (2018). Do this Year's Best Picture Oscar Nominees Pass the Bechdel Test? Culture Desk: The New Yorker. www.newyorker.com. Retrieved from: <https://www.newyorker.com/culture/culture-desk/do-this-years-best-picture-oscar-nominees-pass-the-bechdel-test> on 24/05/2018.

RAINN. (2016). Using Technology to Hurt Others. Rainn.org. Retrieved from <https://www.rainn.org/articles/using-technology-hurt-others> on 25/9/17

Rape Crisis England & Wales. (2017). What is Sexual Violence? *Rapecrisis.org.uk*. Retrieved from <https://rapecrisis.org.uk/sexualviolenceoverview.php> on 25/9/17.

Rape Crisis England & Wales. (2018). Myths vs. Realities. *Rapecrisis.org.uk*. Retrieved from: <https://rapecrisis.org.uk/mythsvsrealities.php> on 26/04/2018.

Rogers, S. (January, 2016). Facebook images of young Cork girls posted on porn site. Irish Examiner. www.irishexaminer.com. Retrieved from: <https://www.irishexaminer.com/ireland/facebook-images-of-young-cork-girls-posted-on-porn-site-376096.html> on 26/04/18.

Lyons, M. (2013). *National Rape Crisis Statistics*. Rape Crisis Network of Ireland.

Singh, S. (2016, July 31st). Tree Change Dolls [Online Image]. <http://www.treechangedolls.com.au/> Retrieved 21/07/2018 from: <https://www.facebook.com/treechangedolls>

Smith, S. L., Pieper, K. M., Granados, A., & Choueiti, M. (2010). Assessing gender-related portrayals in top-grossing G-rated films. *Sex Roles*, 62, pp. 774–786.

Spencer, S. J., Steele, C. M. & Quinn, D. M. (1999). Stereotype Threat and Women’s Math Performance. *Journal of Experimental Social Psychology*, 35, pp. 4-28.

Stanger, M. (2016). These are the most sexist things people have ever said to us. www.revelist.com. Retrieved 21/07/2018 from <http://www.revelist.com/life/sexist-things-people-say/779/a-coworker-ok-ok-you-dont-have-to-get-so-emotional/1>

Steele, C. M. (1997). A Threat in the Air: How Stereotypes Shape Intellectual Identity and Performance. *American Psychologist*, 52, pp. 613-629.

SWNS TV. (2016, September 29th). *Eight Year Old Girl Calls Tesco Out over ‘Sexist’ Kids Clothes* [Video Clip]. Retrieved 21/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=9R1Pf7zFHF1>

TEDx Talks. (2012). How to avoid gender stereotypes: Eleanor Tabi Haller-Jordan at TEDxZurich. Retrieved from YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=9ZFNsJ0-aco>.

The Dublin Rape Crisis Centre. (2017). Ask Consent Campaign: What is Consent? www.drcc.ie. <http://www.drcc.ie/get-informed/campaigns/ask-consent-campaign/>.

TheLancetTV. (2013, December 16th). *Gender-based violence* [Video Clip]. Retrieved 22/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=ehhrLC9Eg98>

The Planned Parenthood Federal Association of America. (2018). Sexual Consent. www.plannedparenthood.org. Retrieved from <https://www.plannedparenthood.org/learn/sex-and-relationships/sexual-consent> on 26/04/18.

Tusla. (2017). *Child Safeguarding: A Guide for Policy, Procedure, and Practice*. Children First.

Tusla. (2018). Mandated Persons: How should I deal with a disclosure of abuse from a child? Children First. www.tusla.ie. Retrieved from: <http://www.tusla.ie/children-first/mandated-persons/how-should-i-deal-with-a-disclosure-of-abuse-from-a-child/>

UN Commission. (2016). The gender pay gap situation in the EU. Retrieved from European Commission Website: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/discrimination/gender-equality/equal-pay/gender-pay-gap-situation-eu_en

- UNICEF. (2017). *UNICEF Gender Action Plan, 2018-2021*. United Nations Economic and Social Council.
- UN Women. (2001). *Gender Mainstreaming: Strategy for Promoting Gender Inequality*. United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women.
- Upworthy. (2016, September 1st). *A Class That Turned Around Kids' Assumptions of Gender Roles!* Retrieved 22/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=G3Aweo-74kY>
- Veur, D. V. D., Vrethem, K., Titley, G. & Toth, G. (2007). *Gender Matters: A manual on addressing gender-based violence affecting young people. Hungary: Council of Europe (CEO)*.
- Wallace, K. (2017). Do school dress codes end up body shaming girls? CNN. Retrieved from: <https://edition.cnn.com/>.
- Wallace, K. (2017). Fitted tees, shorty shorts: Sending the wrong message to girls? CNN. Retrieved from: <https://edition.cnn.com/2017/05/17/health/girls-clothing-fit-body-image/>.
- Ward, M. L. (2016). Media and Sexualisation: State of Empirical Research, 1995-2015. *The Journal of Sex Research*, 53, pp. 560-577.
- WMC (2018). *Women's Media Center Investigation: 2018 Analysis of Gender and Oscar Non-Acting Nominations*. Women's Media Centre
- WomenNotObjects. (2016, March 7th). *#IStandUp Against the Harm Caused By Objectifying of Women in Advertising*. Retrieved 22/07/2018 from <https://www.youtube.com/watch?v=1O4ycTml7fk>
- #WomenNotObjects. (n.d.). What is Objectification? Retrieved 21/07/2018 from <http://womennotobjects.com/what-is-objectification/>
- Zurbriggen, E. L., Collins, R. L., Lamb, S., Roberts, T. A., Tolman, D. L., Ward, L. M., et al. (2007). Report of the APA Task Force on the Sexualization of Girls. *American Psychological Association*.

Παράρτημα 1: Γλωσσάρι

Προτεινόμενοι Ορισμοί για την ιστοσελίδα του CONVEY: <http://conveyproject.eu/glossary/>

Σεξουαλική κακοποίηση

Η σεξουαλική κακοποίηση είναι οποιαδήποτε μορφής ανεπιθύμητης σεξουαλικής πράξης ή δραστηριότητας. Η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να εκδηλωθεί με λεκτικό τρόπο, όπως βρισιές ή με σωματικό όπως είναι η πράξη του βιασμού. Πρόκειται για μια πράξη εκδήλωσης εξουσίας και ελέγχου πάνω στο θύμα. Η σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται έγκλημα βίας, καθώς το θύμα υποτάσσεται στην επιθετικότητα του δράστη.

Στερεότυπα φύλου

Με τον όρο στερεότυπα φύλου εννοούμε την υπεργενίκευση των χαρακτηριστικών, των διαφορών και τις ιδιότητες που αποδίδονται σε μια συγκεκριμένη ομάδα βασισμένη στο φύλο. Τα στερεότυπα ως προς το φύλο περιλαμβάνουν την αποδοχή μιας κρίσης ή προκατάληψης με βάση συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ή γνώρισμα που αποδίδονται σε κάθε κατηγορία φύλου. Για παράδειγμα, εάν ένας άνδρας ή μια γυναίκα συμπεριφερθεί διαφορετικά από αυτό που προσδοκάται τότε δε συμμορφώνεται με τη νόρμα, δηλαδή τους κοινωνικούς κανόνες. Ο άνθρωπος που επιλέγει να μη συμμορφωθεί ως προς τις κοινωνικά κατασκευασμένες αντιλήψεις που υπάρχουν ως προς το φύλο που ανήκει μπορεί να τύχει άνισης ή άδικης μεταχείρισης.

Σεξουαλική παρενόχληση

Σεξουαλική παρενόχληση είναι οποιαδήποτε συμπεριφορά, σχόλιο ή χειρονομία σεξουαλικής φύσης που κρίνεται προσβλητική. Εκδηλώνεται ως μια μη επιθυμητή συμπεριφορά, που μπορεί να έχει εξαναγκαστικό ή ήπιο χαρακτήρα, με αποτέλεσμα στο άτομο που ασκείται νιώθει άβολα. Η σεξουαλική παρενόχληση είναι κατάχρηση εξουσίας και χρησιμοποιείται συχνά σαν μέσο ελέγχου ή εκφοβισμού.

Σεξουαλικοποίηση

Η σεξουαλικοποίηση αναφέρεται σε καταστάσεις όπου η αξία του ανθρώπου δίνεται με βάση τη σεξουαλική εμφάνιση και συμπεριφορά. Συγκεκριμένα, όταν ένα παιδί προσδοκάται ή ενθαρρύνεται να συμπεριφερθεί ή να ντυθεί με άξονα τη σεξουαλικότητα του. Επίσης, όταν ένα άτομο μεταχειρίζεται σαν αντικείμενο του σεξ παρά σαν ολοκληρωμένη προσωπικότητα και δίνεται έμφαση στα φυσικά χαρακτηριστικά της εμφάνισης.

Συμπεριφορές Βίας

Οι συμπεριφορές βίας έχουν διάφορες μορφές και μπορεί να εκδηλώνονται με σωματικό αλλά και με συναισθηματικό τρόπο. Για παράδειγμα, η δημιουργία φόβου σε ένα άτομο ότι μπορεί να του ασκηθεί βία με τη μορφή απειλών περιλαμβάνεται στην κατηγορία των βίαιων συμπεριφορών. Δεν έχει μεγάλη σημασία το αποτέλεσμα της πράξης όσο η εκδήλωσης πρόθεσης κάποιου/ας να βλάψει κάποιον/α άλλον/η.

Ισότητα των φύλων

Η ισότητα των φύλων αναφέρεται ως προς την ισότιμη αντιμετώπιση των γυναικών και των ανδρών, των κοριτσιών και των αγοριών ως προς τα δικαιώματα, τις ευθύνες και τις ευκαιρίες. Η ισότητα δε σημαίνει ότι οι άνδρες και οι γυναίκες θα γίνουν ίδιοι αλλά ότι τα δικαιώματα, οι

ευθύνες και οι ευκαιρίες που έχουν δεν εξαρτώνται από το φύλο που ανήκουν. Τα ενδιαφέροντα, οι ανάγκες και οι προτεραιότητες των γυναικών και των ανδρών λαμβάνονται εξίσου υπόψη αναγνωρίζοντας τη διαφορετικότητα.

Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση

Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση είναι μια συνεχόμενη και εξελισσόμενη διαδικασία απόκτησης πληροφοριών και διαμόρφωσης συμπεριφορών, απόψεων και αξιών για την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την τρυφερότητα, την εγγύτητα, την εικόνα του σώματος και τους φυλετικούς ρόλους.

Αλφαριθμητισμός ψηφιακών μέσων

Ο αλφαριθμητισμός ψηφιακών μέσων είναι μια σειρά δεξιοτήτων που απαιτείται για να υπάρχει ολοκληρωμένη συμμετοχή σε μια κοινωνία γνώσεων. Περιλαμβάνει τη γνώση και τις δεξιότητες που είναι σχετικές με την αποτελεσματική χρήση των ψηφιακών συσκευών, όπως τα έξυπνα τηλέφωνα, τα ταμπλετ, τα λαπτοπ και οι επιτραπέζιοι υπολογιστές με σκοπό, την επικοινωνία, την έκφραση, την συνεργασία και την προώθηση. Περιλαμβάνει την ικανότητα να χρησιμοποιεί κανείς την ψηφιακή τεχνολογία, τα εργαλεία επικοινωνίας και το ίντερνετ με τρόπο δημιουργικό, κριτικό και ασφαλές, με σκοπό να ενισχύσει την ανάπτυξη του ατόμου, την γνώση και την ικανότητα να συμμετέχει αποτελεσματικά και στην κοινωνική και κοινοτική ζωή.

Ψηφιακά μέσα

Τα ψηφιακά μέσα αναφέρονται στον ήχο, την εικόνα και τη φωτογραφία, το περιεχόμενο των οποίων έχει κωδικοποιηθεί (ψηφιακά συμπιεστεί). Η κωδικοποίηση του περιεχομένου περιλαμβάνει την μετατροπή του ήχου και της εικόνας σε ένα αρχείο ψηφιακών μέσων. Αφού τα ψηφιακά μέσα κωδικοποιηθούν, μπορεί κανείς εύκολα να τα διαχειριστεί, να τα μοιράσει, να τα εφαρμόσει σε υπολογιστές και εύκολα να τα μεταφέρει σε διάφορα ηλεκτρονικά δίκτυα.

Παράρτημα 2: Εθνικό Νομικό Πλαίσιο

1. Νόμοι σχετικά με την ηλικία συναίνεσης σε σεξουαλική επαφή και της αποπλάνησης ανηλίκου.

Ελλάδα

Η γενική διάταξη για την ηλικία συγκατάθεσης στην Ελλάδα είναι 15, όπως ορίζεται στο άρθρο 339, καθώς και στα άρθρα 337, 348B του ελληνικού ποινικού κώδικα. Το 2015, μαζί με τη νομιμοποίηση των συμφωνητικών συμβίωσης του ίδιου φύλου, το άρθρο 347, το οποίο προέβλεπε μια περαιτέρω απαγόρευση για αποπλάνηση άνδρα κάτω των 17 ετών αν ο δράστης είναι ενήλικος άνδρας, καταργήθηκε, εξισώνοντας έτσι την ηλικία συγκατάθεσης για ομοφυλοφιλικές πράξεις.

Υπάρχουν επίσης αρκετές άλλες απαγορεύσεις όσον αφορά τις θέσεις εξουσίας και τις πράξεις αγριότητας, όπως ορίζεται στα άρθρα 342 και 343. Επιπλέον, υπάρχει εξαίρεση σε περιπτώσεις με διαφορά ηλικίας έως 3 ετών, για άσεμνες ενέργειες μεταξύ ατόμων ηλικίας κάτω των 15 ετών.

Το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα για την σεξουαλική βία και την παρενόχληση συνοψίζεται ως εξής:

Νόμος 3500/2006 - Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας

Εκτός από την ενδοοικογενειακή βία, ο νόμος απαγορεύει και την σεξουαλική κακοποίηση και ασέλγεια εναντίων ανηλίκων από ενηλίκους στους οποίους έχει ανατεθεί η φροντίδα τους.

Ποινικός Κώδικας

Ο ποινικός κώδικας περιλαμβάνει διατάξεις για την προστασία των ανηλίκων από βία εντός ή εκτός της οικογένειας (σωματική και σεξουαλική κακοποίηση και αιμομιξία), πρόκληση βλάβης στην υγεία του παιδιού, εκμετάλλευση και ασελγείς πράξεις εναντίων ανηλίκων από κρατικούς λειτουργούς που παρέχουν υπηρεσίες στους ανηλίκους ή ενηλίκους στους οποίους τους έχει ανατεθεί η φροντίδα των παιδιών.

Νόμος 3488/2006

Το 2006, ο νόμος 3488/2006 “Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας” όρισε, για πρώτη φορά, τη σεξουαλική παρενόχληση ως διάκριση με βάση το φύλο στο εργασιακό περιβάλλον, δίνοντας στο θύμα το δικαίωμα αποζημίωσης. Με βάση το νόμο αυτό ο Συνήγορος του Πολίτη ορίστηκε ως ελεγκτικός μηχανισμός για την διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών στην ιδιωτική και δημόσια σφαίρα, σε συνεργασία με το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας.

2. Νομοθεσία σχετικά με τον ορισμό της «συναίνεσης σε σεξουαλική επαφή»

-Ελλάδα

Δεν υπάρχει θεσμικός ορισμός της συναίνεσης σε σεξουαλική επαφή.

3. Ο περί Βίας στην Οικογένεια και ο περί Γάμου Νόμος

Ελλάδα:

Νόμος 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας

Ο νόμος 3500 ψηφίστηκε στις 24 Οκτωβρίου 2006 και τέθηκε σε εφαρμογή στις 24 Ιανουαρίου 2007. Στόχος του είναι η πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, και η

προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών. Εκτός από την ενδοοικογενειακή βία, ο νόμος απαγορεύει και την σεξουαλική κακοποίηση και ασέλγεια εναντίων ανηλίκων από ενήλικους στους οποίους έχει ανατεθεί η φροντίδα τους. Ο νόμος διευρύνει την έννοια της οικογένειας, και προστατεύει εκτός από τις γυναίκες και ένα ευρύτερο φάσμα ατόμων όπως είναι τα παιδιά, τα ηλικιωμένα άτομα κλπ. και ο νόμος έχει εφαρμογή και στα ζευγάρια που συνοικούν χωρίς γάμο (Article 1(2)). Επίσης, στο άρθρο 1(3) επισημαίνεται ότι θύματα ενδοοικογενειακής βίας είναι και ο ανήλικος ενώπιων του οποίου τελούνται πράξεις βίας.

4. Γενικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη σεξουαλική βία που αφορούν τη χώρα σας

Σε μια μελέτη που έγινε το 2003, σε δείγμα 486 νέων κοριτσιών (15-21 χρονών), περισσότερες από τις μισές συμμετέχουσες (61,5%) ανέφεραν ότι είχαν υποστεί τουλάχιστον μία μορφή βίας μεταξύ ερωτικών συντρόφων (σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική κακοποίηση) στο πλαίσιο της τωρινής ή παλιότερης σχέσης τους. Μία στις τρεις ανέφερε ότι είχε πέσει θύμα σωματικής κακοποίησης (35,2%) και σχεδόν 4 τέσσερις στις δέκα (37,9%) ότι είχαν υπάρξει θύματα σεξουαλικής κακοποίησης. Τέλος, είναι αξιοσημείωτο ότι το 20% των νέων γυναικών πίστευαν ότι –κάτω από «συγκεκριμένες συνθήκες»– η σωματική κακοποίηση μιας γυναίκας από τον σύντροφό της (π.χ. αν τον είχε απατήσει), καθώς και η εξαναγκαστική σεξουαλική επαφή μέσα στο γάμο, είναι δύο αποδεκτές συμπεριφορές (Pentarakı, 2003).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας BECAN 2 στα 10 παιδιά (15.86%) έχουν υποστεί σεξουαλική βία κατά τη διάρκεια της ζωής τους και ένα στα 10 (9.54%) έχουν υποστεί βία κατά το τελευταίο έτος.

Σύμφωνα με την έρευνα του FRA, το 5% των γυναικών στην Ελλάδα αναφέρουν εμπειρίες σεξουαλικής βίας τουλάχιστον μια φορά πριν την ηλικία των 15 ετών κατά πλειονότητα από άνδρες δράστες (97%)

Κατά κύριο λόγο, οι θύτες ήταν άνδρες εκτός της οικογένειας του θύματος: 57% των γυναικών θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης στην παιδική ηλικία είπαν ότι ο θύτης ήταν κάποιος άγνωστος, το 26% υπέδειξε κάποιον γνωστό ή γείτονα, ενώ το 2% αναγνώρισε στον θύτη κάποιον άνδρα σε θέση εξουσίας (δάσκαλος, γιατρός, ιερέας). Σεξουαλική κακοποίηση από άνδρα συγγενή αναφέρθηκε από το 16%.

5. Διαδικασίες που πρέπει να γίνονται, οι οποίες περιγράφονται στη νομοθεσία, όταν έχει γίνει γνωστοποίηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών (π.χ. υποχρεωτική καταγγελία στις σχετικές κρατικές αρχές).

Ελλάδα:

Σύμφωνα με το άρθρο 37 (§1-2) του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν την υποχρέωση να αναφέρουν αξιόποινες πράξεις που διώκονται αυτεπαγγέλτως, αν πληροφορήθηκαν για αυτές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ακόμα και πολίτες οφείλουν, αν αντιληφθούν οι ίδιοι αξιόποινη πράξη που διώκεται αυτεπαγγέλτως, να την αναφέρουν στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο. Η αναγγελία αυτή μπορεί να γίνει είτε εγγράφως με μια αναφορά ή προφορικά (άρθρο 40 § 1 του Κ.Π.Δ.).

Όσον αφορά τους/τις εκπαιδευτικούς συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 23 (§1) του Νόμου 3500/2006, εκπαιδευτικός (πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δημόσιας ή ιδιωτικής)

ο/η οποίος/-α, κατά την εκτέλεση του εκπαιδευτικού του/της έργου, με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορήθηκε ή διαπίστωσε ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή/-ριας έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τον/την Διευθυντή/-ρια της σχολικής μονάδας. Ο/η Διευθυντής/-ρια ανακοινώνει, άμεσα την αξιόποινη πράξη στον αρμόδιο εισαγγελέα ή στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι στο πλαίσιο του νόμου αυτού, θύμα ενδοοικογενειακής βίας δεν είναι μόνο ο ανήλικος σε βάρος του οποίου τελούνται οι αξιόποινες πράξεις (π.χ. άσκηση σωματικής βίας κατά ανηλίκου, βιασμός) αλλά και ο ανήλικος ενώπιον του οποίου τελούνται οι πράξεις αυτές. Επίσης, κατά την προδικασία και τη διαδικασία στο ακροατήριο, ο/η Διευθυντής/-ρια του σχολείου, που ανακοίνωσε την αξιόποινη πράξη στις αρμόδιες αρχές, και ο/η εκπαιδευτικός, καλούνται να εξετασθούν ως μάρτυρες, μόνο αν η πληροφορία δεν αποδεικνύεται με οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο (άρθρο 23 §2).

Σύμφωνα με το άρθρο 352Α (§4) του Ποινικού Κώδικα, κατόπιν αναφοράς κακοποίησης ανηλίκου, «αν κριθεί αναγκαίο για την προστασία του ανηλίκου θύματος, ο εισαγγελέας, ο ανακριτής ή το δικαστήριο διατάσσει την απομάκρυνση του δράστη από το περιβάλλον του θύματος ή την απομάκρυνση του θύματος και την προσωρινή διαμονή του σε προστατευμένο περιβάλλον, καθώς και την απαγόρευση της μεταξύ δράστη και θύματος επικοινωνίας». Επιπλέον, κατόπιν αναφοράς κακοποίησης ανηλίκου μπορεί να διαταχθεί η διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας από κοινωνικούς λειτουργούς δήμων ή νομαρχιών (άρθρο 226Α, §6 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας).

6. Νόμοι σχετικά με την ομοφυλοφιλία και τον πολιτικό γάμο

Ελλάδα:

Στην Ελλάδα, όποιο ζευγάρι ομοφύλων επιθυμεί την επισημοποίηση της σχέσης τους ενώπιον του νόμου έχει τη δυνατότητα να συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Αυτό κατέστη δυνατό μετά την ψηφοφορία της 23ης Δεκεμβρίου 2015, όταν η Βουλή υπερψήφισε το νόμο περί επέκτασης του συμφώνου συμβίωσης, που ως τότε αφορούσε μόνο ετερόφυλα ζευγάρια, στους ομοφύλους (έκδοση σχετικού ΦΕΚ στις 24 Δεκεμβρίου 2015).